

KURESSAARE GÜMNAASIUM

10.A KLASS

KAISA SILLUSTE

KODUTUD LOOMAD KUI PROBLEEM MEIE ÜHISKONNAS, VÕIMALIKUD PÕHJUSED JA LAHENDUSED

Juhendaja: Sirje Kereme

SISSEJUHATUS

Tänapäeva inimestel on alati kiire. Enamasti ei märkagi me tänavanurgas kükitavat hüljatud looma või poes olevat rahakogumiskasti. Inimesed on muutunud hooletumaks ja ükskõiksemaks. Tänavatel hulgub aga sadu abivajavaid loomi ja varjupaigad on täis kodu ootavaid lemmikuid. Tänu majandussurutisele on aga riigi rahakott veelgi õhemaks muutunud ja seetõttu sõltub loomade aitamine eelkõige inimeste enda panusest ja heatahtlikkusest. Seetõttu tahtis autor välja uurida, kui palju inimesed tegelikult tegelevad kodutute loomadega, mida ollakse valmis nende heaks tegema, mis võiksid olla peamised põhjused loomade hülgamiseks ning mida hulkuvate loomade arvukuse vähendamiseks ette saaks võtta.

Antud teema valiti, kuna kodutud loomad on üheks suureks probleemiks meie ühiskonnas ja autori meelest jäetakse see tihti piisava tähelepanuta.

Teema on aktuaalne kogu maailmas ja see ei ole alles hiljuti tekkinud, vaid alati eksisteerinud probleem, millele ei ole aga kunagi küllalt tähelepanu osutatud ja on seetõttu järjest süvenenud.

Antud töös püstitatud probleemid:

- Miks loobutakse oma lemmikloomadest?
- Kuivõrd inimesed aitavad kodutuid loomi?
- Kuidas kodutute loomade arvu vähendada?

- Kuidas tunda ära kodutut looma?

Antud töö eesmärgid:

- Selgitada välja põhjused looma hülgamiseks.
- Saada teada, mis moel aitavad inimesed kodutuid loomi.
- Uurida kui suur on tegelikult inimeste arvates kodutute loomade probleem Eestis ja mida selle vähendamiseks ette võtta.
- Saada teada üldist suhtumist varjupaikadesse.

Töös püstitatud hüpoteesid:

- Inimestel pole aega või viitsimist abivajavate loomadega tegelemiseks.
- Loomade hülgamise peamiseks põhjuseks on inimeste enda hoolimatus.
- Inimesed ei teadvusta endale kodutuid loomi kui suurt probleemi meie ühiskonnas.
- Inimesed ei tea loomi toetavaid organisatsioone.
- Harva võetakse lemmik varjupaigast.
- Inimesed tunnevad kergesti kodutu looma ära.

Hüpoteeside tõestamiseks viiakse Eestis elavate inimeste seas läbi küsitlus antud teema kohta.

Eesmärkide saavutamiseks ja hüpoteeside tõestamiseks on vajalikud järgmiste ülesannete täitmine:

- Läbi töötada teemakohane kirjandus ja kasutada olulisemat teavet antud töös.
- Viia läbi küsitlus eestlaste seas.
- Analüüsida saadud tulemusi ja koostada järeldused.

Töö on jaotatud kahte ossa:

- Esimene on referatiivne osa, mis annab ülevaate kodutute loomade olemusest, loomakaitseajaloost ja põhjustest, miks peaks looma just varjupaigast võtma.
- Teine osa on uurimus, kus esitatakse autori poolt läbi viidud küsitluse tulemused ja analüüs.

Antud uurimistöös kasutatakse kodutute loomade teemasid käsitlevaid paberkandjail olevaid teoseid ja internetiallikaid.

1. KES ON HULKUV LOOM

Omanikuta koduloom, kelleks loetakse identifitseerimata kodulooma, kelle omanikku ei ole võimalik tuvastada. (Loomakaitseseadus 2002)

Loomapidaja juurest lahti pääsenud koduloom, kes viibib omaniku või looma eest vastutava isiku juuresolekuta väljaspool loomapidajale kuuluvat või tema kasutuses olevat territooriumi. (Loomakaitseseadus 2002)

1.1. KUIDAS TUNDA ÄRA KODUTUT LOOMA

Loom, kellel ei ole kodu, on üldjuhul üsna pelglik. Isegi kui tal on kunagi kodu olemas olnud, on pikemalt tänavalt viibimine ta tavaliselt teinud ettevaatlikuks ning hirmutav on ka uus olukord ja võõras ümbrus. Samuti on vabakäigul koduloom üldjuhul nähtavalt enesekindel talle tuttavas ümbruses, ei ole nii määrdunud ning näljane. Siiski võivad nad olla ka ülimalt sõbralikud ja inimest üldse mitte karta. (Eesti Loomakaitse Selts 2011)

Kodutu loom hakkab isukalt sööma enam-vähem kõike maitsvat, mida talle ette panna. Kodune loom võib aga küll tunda huvi toidu vastu, kuid ta ei ahmi toitu sisse. Veel üks võimalus, kuidas kindlaks teha, kas loomal on omanik olemas, on panna talle kummipaelaga kaela kirjake kodu olemasolu välja selgitamise sõnumiga. (Eesti Loomakaitse Selts)

Mõned kodutud loomad võivad olla ohtlikud inimestele ja teistele loomadele. Nad võivad rünnata nii inimest kui koduloomi ja levitada mitmeid sise- ja välisparasiite ning haigusi, millest kõige ohtlikum on kahtlemata marutaud. Kasside kaudu leviv toksoplasmoos on ohtlik eelkõige rasedatele naistele. Kodutud loomad reostavad oma väljaheidetega keldreid ja laste mänguväljakuid ning kõhn, nälginud koer või kass riivab kahtlemata ka silma. (Reinojaan 2006)

1.2. KUIDAS JÄÄB LOOM KODUTUKS

Hulkuvad loomad on inimese hoolimatuse tulemus. On muidugi juhuseid, kus loom jääb kodutuks peremehe surma tõttu või läheb lihtsalt luusima ja ei leia tagasiteed. Need kahetsusväärsed juhtumid on vähemuses, enamasti peremees tüdineb ja viskab looma välja või kolib ära ja jätab looma maha. Nii juhtubki, et tänaval võib juhuslikult kohata ka kõige eksootilisemaid loomi. (Udi 2011)

Paljud inimesed viskavad tänavale oma koera või kassi soovimatud järglased. Või siis sokutatakse kutsikas või kassipoeg lastele, kelle vanemad looma pidada ei soovi. Ja jälle on sellisel loomal võimalus sattuda hulkuma (vaata Pilt 1). (Reinojaan 2006)

Paljud koerad-kassid on ise kodust ära jooksnud või eksinud, enamasti need, keda omapäi jalutama lastakse. Pealegi paljunevad loomad ka linnatänavatel (Reinojaan 2006)

Liiga kergekäeliselt ja tihti lapse survele võetakse koju lemmikloom ja ühel päeval avastatakse, et see on probleem: loom tahab süüa, koolitamist, mõni lõhub igavusest ka elamist. Paremal juhul otsitakse talle ise uus kodu, kehvemal juhul viiakse ta varjupaika tagasi. (Antsov 2007)

Pilt 1. Hulkuv koer (Simson EPL arhiiv 2011)

2. KUIDAS TOIMIB ELU VARJUPAIKADES

Varjupaikade töö tugineb suures osas Loomakaitseseadusele ja sellega seotud valitsuse ja ministeeriumide määrustele. Seaduse järgi on hulkuvad ja peremeheta loomad kohalike omavalitsuste (KOV) mure – omavalitsus peab korraldama selliste loomade püüdmise ja varjupaika paigutamise. (Kikerpill 2009)

Varjupaigad osutavad lepingu alusel KOVdele loomade püüdmise ja nende nõuetekohase hoidmise teenust ja saavad selle eest tasu. Nimetatud õigusaktides on sätestatud, et varjupaigas tuleb looma hoida 14 päeva, pärast seda võib looma anda uuele omanikule või hukata. 14 päeva algab hetkest, kui on asutud otsima looma omanikku (reeglina on see looma foto kodulehel avaldamise aeg). 14 päeva jooksul võib looma tagasi anda vaid tema omanikule – uude koju loomad sel ajal ei lähe. (Kikerpill 2009)

Kahjuks ei ole paljudel loomadel 15. päeval uut omanikukandidaati – Loomade Hoiupaiga statistika näitab, et koer läheb uude koju keskmiselt 3–4 nädala, kass 2–3 kuu pärast (kassid lahkuvad varjupaigast ainult vaktsineeritult, kastreeritult/steriliseeritult). Need, kes kodutute loomade käekäigu pärast muret tunnevad, võiks külastada Eesti varjupaikade kodulehti. Seal on näha, kui kaua loomad varjupaikades viibivad – igal loomal on juures varjupaika saabumise kuupäev. (Kikerpill 2009)

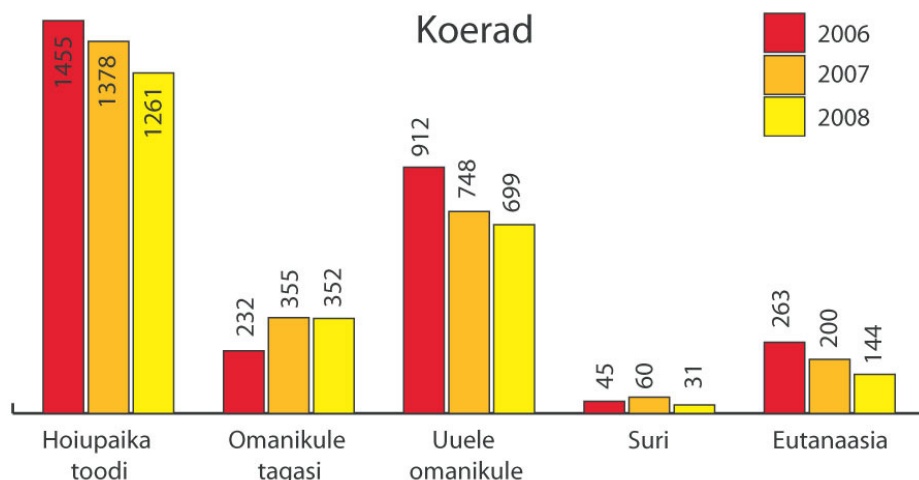
2.1. MEDITSIINILISED PÕHJUSED

Varjupaikades ei panda loomi magama mitte kalendri järgi, vaid põhiliselt meditsiinilistel põhjustel (raskelt vigastatud loomad, pappkastiga tänavale visatud vastsündinud kutsikad-kassipojad jms). Kasside puhul on üheks eutanaasia põhjuseks ka agressiivsus (Loomade Hoiupaika sattuvatest kassidest on ligi 90% metsikud). Koerte puhul tuleb agressiivsust ette tunduvalt harvemini. (Kikerpill 2009)

2.2. VABATAHTLIKE ABI

Tallinna Loomade Hoiupaigas veedavad kassid puuris vaid lühikese aja karantiiniperioodil ja pärast steriliseerimist/kastreerimist. Koertega jalutamas ja kasse silitamas käib Tallinna Loomade Hoiupaigas 400-500 inimest nädalas, kõik asukad saavad jalutatud-silitatud-sotsialiseeritud. Teistes varjupaikades on need arvud ilmselt väiksemad, kuid seal on ka loomi vähem. Ei hoiupaik ega varjupaik pole vangla ja puur ja boks ei ole vangikong. (Kikerpill 2009)

2.3. LOOMADE HOIUPAIGA STATISTIKA

Joonis 1. Loomade Hoiupaika toodud koerte statistilised andmed läbi kolme järjestikuse aasta (Kikerpill 2009)

Kassidest läheb uude koju umbes 30 protsenti. Kasside puhul on eutanaasia peamiseks põhjusteks katk ja muud nakkushaigused ning agressiivsus – varjupaigas ei ole võimalik pidada nakkusohtlikke (seades ohtu teised loomad) või agressiivseid loomi (sellega seatakse ohtu nii töötajate kui ka vabatahtlike ja külastajate tervis). Koertest tuli agressiivsuse tõttu hukata 2006. aastal ligi 30 koera, 2007. aastal 4 ja 2008. aastal 3 koera (uuele omanikule ei saa agressiivset koera anda), kasside puhul on vastavad näitajad sadades. (Kikerpill 2009)

Koerte puhul ei saa öelda, et 2006. aastal oli rohkem käitumisprobleemidega koeri kui hiljem, pigem on tekkinud koolituste, koostöö ja kogemuse baasil oskused loomade edukaks rehabilitatsiooniks. Koerte puhul on eutanaasia põhjuseks 99,9% meditsiinilised põhjused, kasside puhul umbes 70% meditsiinilised ja 29% käitumishäired (agressiivsus). (Kikerpill 2009)

2.4. KODUTUTE LOOMADE VARJUPAIGAD EESTIS (kontaktandmeid vaata Lisa 3)

Haapsalu Loomade Varjupaik

Hiiumaa Loomakaitse Turvakodu

Kohtla-Järve Kodutute Loomade Varjupaik

Loomade Hoiupaik (vaata joonis 3)

Pärnu Kodutute Loomade varjupaik

Saaremaa Lemmikloomade Turvakodu MTÜ

Tartu Koduta Loomade Varjupaik

MTÜ Toolse Kodutute Lemmikloomade Varjupaik

Valga kodutute loomade varjupaik

Viljandi Kodutute Loomade Varjupaik

Virumaa Kodutute Loomade Varjupaik

Võru kodutute loomade varjupaik

(Eesti Loomakaitse Selts 2011)

Joonis 3 Koer varjupaigas (Blaat 2008)

3. LÜHIKOKKUVÕTE LOOMAKAITSE AJALOOST

3.1. MAAILMAS

- 1824 Loomadevastase Julmuse Ennetamise Selts, London
- 1860 Loomakaitse seltsid Euroopas
- 1861 Loomade Piinamise Vastu Võitlemise Selts, Riia (Eesti Loomakaitse Selts 2011)

3.2. EESTIS

- 1861 Liivimaa kubermangus asutati Loomade Piinamise Vastu Võitlemise Selts (Valner 2008)
- 1869 Tallinna Loomakaitse Selts
- 1901 Tallinnas varjupaik ja kliinik
- 1901 Tartu Eesti Loomakaitse Ühing

Loomakaitse seltsid tegutsesid ka Haapsalus, Narvas, Petseris, Laiusel, Pärnus, Jõhvis, Kuressaares, Türil, Valgas, Viljandis, Võrus, Tõllistes, Nõmmel, Tapal ja Mustvees.

- 1929 Eesti Loomakaitse Liit

Teise maailmasõja ajal katkes kõigi heategevusorganisatsioonide tegevus. Hiljem seltsid Tartus ja Tallinnas.

- 1991 Eesti Loomakaitse Selts
- 1999 Seltsid sundlikvideerimisel
- 2000 Eesti Loomakaitse Selts mittetulundusühingute registris (Eesti Loomakaitse Selts 2011)

3.3. SUURIMAD LOOMAKAITSE ORGANISATSIOONID EESTIS

- Eesti Loomakaitse Selts: loomakaitse levitamine, loomade aitamine
- Pets: loomade abistamine
- Varjupaikade MTÜ: teavitamine, loomade aitamine (Mölder 2008)

4. KUIDAS ISE AIDATA HÜLJATUD LOOMI

Hulkuvate loomade arvukuse vähenemisele saab kaasa aidata iga lemmiklooma omanik: hoolitse oma kodulooma eest, lase loom steriliseerida või kastreerida, ära jäta oma looma järelvalveta ega hülga lemmikut (Lindve 2008).

Kui soovid loomast mingil põhjusel loobuda, püüa talle ise uus kodu leida. Selleks võid võtta ühendust ka kohaliku varjupaigaga, kuid kindlasti ei saa vaid nende peale lootma jääda, kuna kasse on rohkem kui nende soovijaid. Mõnikord, kui loom on eakas või väga kiindunud oma peresse, on parem lasta loomaarstil ta hukata. (Lindve 2008)

Tänaval elava kassi eest hoolitsemine on enamasti vastuolus kohalike omavalitsuste loomapidamiseeskirjadega. Samuti ei tohiks loomade eest hoolitsemine piirduda ainult söötmisega. Kindlasti tuleks kassile anda ka ussirohtu (hulkumatel kassidel on palju siseparasiite ja osa neist võivad ohustada ka inimest, eriti lapsi), kirburohtu, lasta ta vaktsineerida (ja korrata seda igal aastal, et loom ei nakatuks ohtlikesse nakkushaigustesse) ning kastreerida või steriliseerida. (Lemmik toimetusest 2011)

Kes endale looma hoiupaigast võtta ei plaani, aga muidu hea südamega ja tahaks aidata, võiks hoiupaiga asukaid muudmoodi toetada. Näiteks arveldusarvele natukene raha kanda või hoopis kohale jalutada ja midagi külakostiks kaasa tuua. (Grün-Ots 2010)

Külakostiks võib kaasa tuua:

- Kuivtoitu kutsikatele
- Kuivtoitu kassidele
- Pesasid suurtele koertele
- Mänguasju, eriti palle
- Kaela- ja jalutusrihmasid (Loomade Hoiupaik 2011)

4.1. MIDA PEAKS TEADMA VARJUPAIGAST LOOMA VÕTTES

Tuleb meeles pidada, et koos loomaga võtab inimene ka vastutuse tema eest. Neile, kes on otsustanud endale lemmiku just hoiupaigast valida, on tungiv soovitus: käige loomi vaatamas mitu korda, ärge tegutsege hetkeemotsiooni ajel! (Grün-Ots 2010)

Hoiupaigast looma võttes tuleb kindlasti arvestada ka tema senise söögisedeliga. Nimelt saavad hoiupaiga loomad kuivtoitu. Et nende seedimine on just sellise toiduga harjunud, ei maksa kodus loomale kohe muud head ja paremat pakkuma hakata. Järsk toiduvahetus võib looma mikrofloora sassi lüüa ning tulemuseks on kõhulahtisus. Seetõttu oh hea anda loomale aega uue koduga harjumiseks. (Grün-Ots 2010)

Mida pead teadma enne lemmiklooma võtmist:

1. Kas Sa oled ennast nõus temaga siduma 10–16 aastaks. Kas sinu elustiil sobib loomapidaja omaga? Kas suudad loobuda reisidest ja pidudest looma nimel?
2. Kas Sa suudad teha temaga seonduvaid väljaminekuid: mikrokiibiga märgistamine, vaktsineerimised, ravi, loomatarbed, täisväärtuslik toit jpm.
3. Kas kõik pereliikmed tahavad lemmiklooma. Lemmiku võtmise otsus peab olema kooskõlastatud kõikide pereliikmetega. Looma ei tohi võtta kellegi vastuseisust hoolimata.
4. Ega Sinul ega Sinu pereliikmetel ei ole loomakarvade vastu allergiat. Vastavaid teste saad teha allergoloogi juures. Tea, et see probleem ei ole mitte haruldane, kuid on täiskasvanutel rohtude abil kontrolli all hoitav. Karva-allergiaga lastele ei tohiks kindlasti looma võtta.

5. Kui Sa elad (üüri)korteris, siis kas korteriühistu ja korteriomanik on Sinu lemmiklooma võtmisega nõus. Lemmiku võtmise otsus peab olema kooskõlastatud üürikorteri omanikuga ja korteriühistuga, kui seal selline nõue valitseb.

6. Et kui Sa tahad kellelgi looma kinkida, siis see on kingisaaja ja tema perekonna kindel soov ja nad on enda jaoks selgeks teinud kõik eelnevad ja järgnevad punktid.

7. Et Sul on võimalik kohe peale lemmiklooma võtmist hoolitseda tema märgistamise eest. Kui ei ole võimalik talle kohe panna mikrokiipi (sinu elukohas puudub koerte register vm), kanna koera kaelarihmale või selle külge oma andmed ja telefoninumber. (Loomade Hoiupaik 2011)

Miks peaks eelistama just varjupaigalooma

Vanema koera võtmisega kaasnevad plussid, millest valdavalt kutsikaid soovivad eestlased tihti arugi ei saa. Erinevalt kutsikast ei vaja vanem koer nii palju aega, ta ei ole nii pealetükkiv ega hakka igavusest lollusi tegema: korterit “remontima”, jalatseid “disainima” jms. (Oja 2011)

Mingeid tõbesid ja tulevase kassipoegi või kutsikaid hoiupaigast lemmiku võtnud kartma ei pea: kõik loomad on vaktsineeritud ja steriliseeritud, koerad ka kiibitud. Igal hoiupaiga loomal on oma tervisekaart, kus kirjas, mis rohtu või vaktsiini ta täpselt saanud on. Päris tasuta endale sõpra hoiupaigast siiski ka ei saa, sularahas tuleb kinni maksta nii ülalpidamis- kui vaktsineerimise ja mikrokiipimise kulud. (Grün-Ots 2010)

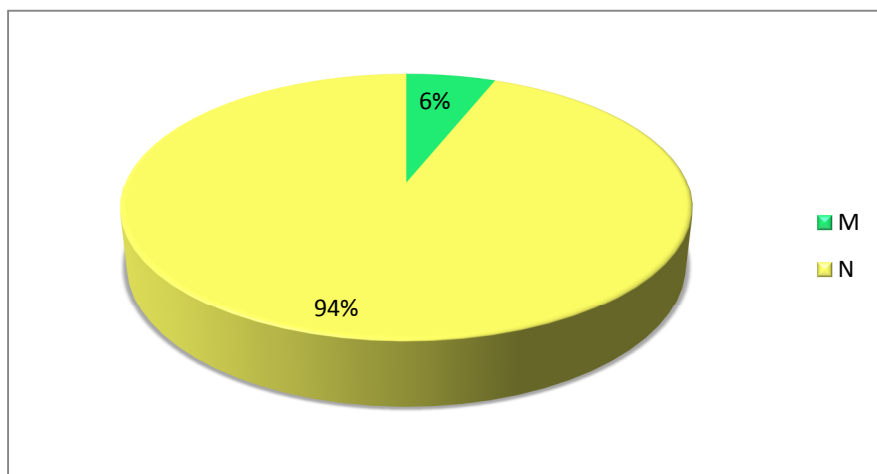
Uue omaniku ja Loomade hoiupaiga vahel sõlmitakse ka loovutusleping. Lepingus on kirjas info looma leidmise või Hoiupaika toomise kohta, seal hulgas looma vanus, liik, sugu jne. Ühtlasi on kirjas info lepingu poolte kohta ning poolte õigused ja kohustused seoses looma võtmisega. (Grün-Ots 2010)

5. UURING EESTI KODANIKE TEADLIKKUSEST KODUTUTE LOOMADE OLUKORRA KOHTA

Uuring viidi läbi, et saada kinnitust, kas eelnevalt oletatud põhjused miks loomad jäävad kodututeks ja kui suureks peavad inimesed kodutute loomade probleemi vastavad tõele, mida selle lahendamiseks teha ja mida inimesed ise loomade aitamiseks ette on võtnud.

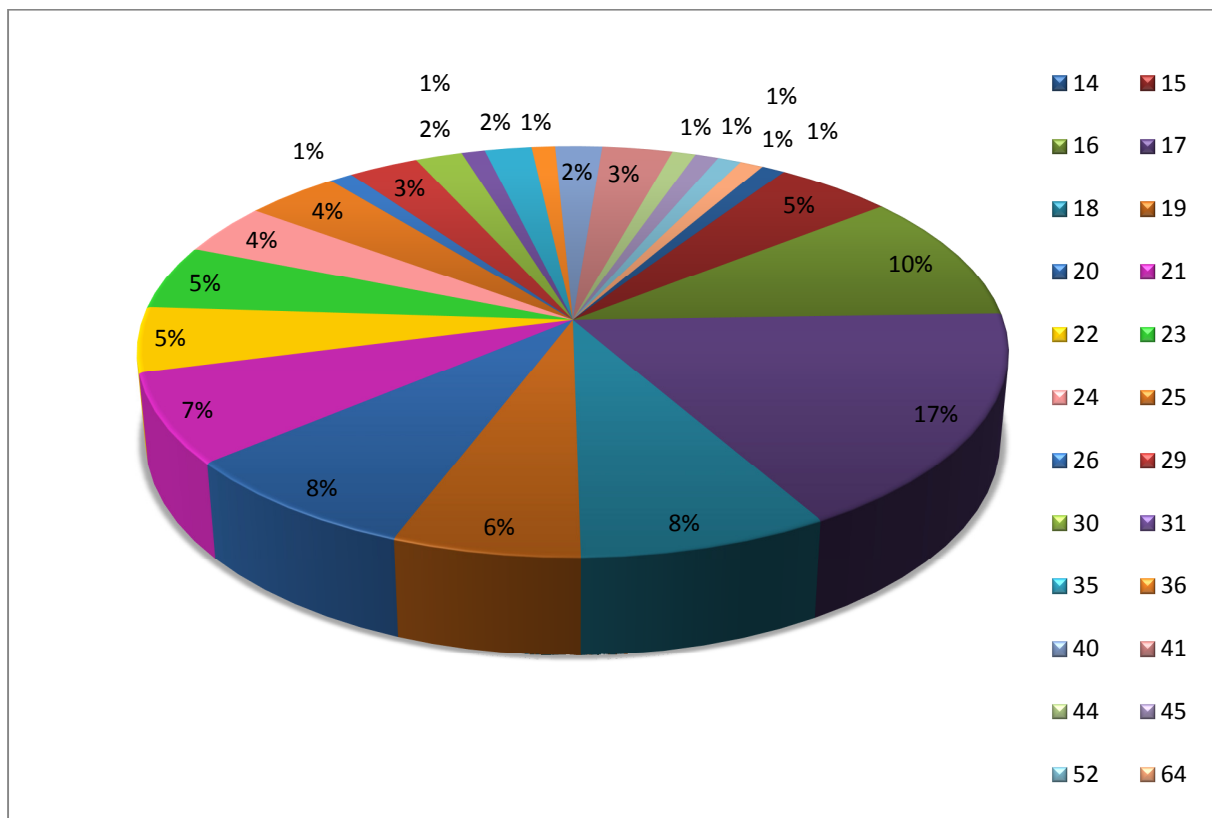
5.1. UURINGU METOODIKA JA VALIM

Uuring viidi läbi Google Docsi keskkonnas ajavahemikus 06.02.2011–20.03.2011 (<https://spreadsheets.google.com/viewform?formkey=dHF2SzRnQTk1N2dzWjBIRmd0Ynk5RE E6MQ>). Uuringu meetodiks oli ankeetküsitlus. Kokku esitati ankeedis 15 küsimust. Uuringus osalesid Eesti Vabariigi elanikud vaba valimi põhjal. Vastanud inimeste arv oli 99, vanuses 14–64 eluaastat. Uurimuses kasutatud ankeetküsitlus oli anonüümne.

Joonis 2. Uurimuses osalenute sooline koosseis (Autor)

Antud uurimuses osales 99 inimest, kellest 93 olid naised ja 6 mehed (vaata Joonis 2). Märgata on naiste tunduvalt suurem osakaal. Kuna küsitlus oli üles pandud keskkonda, kus olid mõlemal sool võrdsed võimalused vastata, olid naised järelikut aktiivsemad vastajad või huvitusid antud teemast rohkem.

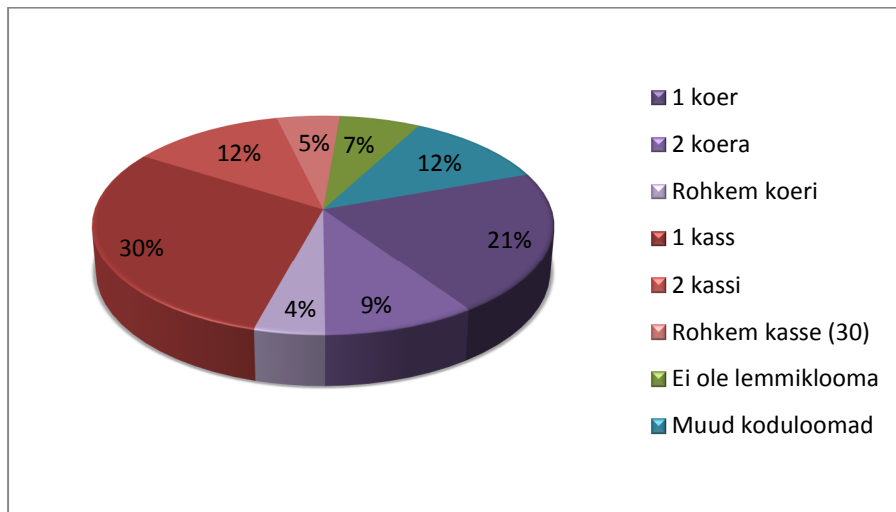
Joonis 3. Uurimuses osalenute vanuseline koosseis (Autor)

Uurimuses osalesid inimesed vanuses 14–64 (vaata Joonis 3). Kõige rohkem oli vastanute seas 17-aastaseid (17%), järgnesid 10%-ga 16-aastased ja 8%-ga 18-ja 20-aastased inimesed. Enamik vastanutest olid noored vanuses 14–29, moodustades 85% kõigist küsitletutest, üle 30-aastaseid inimesi oli tunduvalt vähem, moodustades vaid 15% vastanutest.

Alla 30-aastaste suur arvukus näitab, et teema ei paku huvi mitte ainult vanematele inimestele, vaid ka noortele. See on hea, kuna just nemad on Eesti tulevik ja saavad midagi ette võtta, et sel ajal kui nemad nii vanad on, oleks kodutute loomade hulk tunduvalt vähenenud.

5.2. KÜSITLUSE TULEMUSTE ANALÜÜS

1. Kas teil on koduloom(ad)? Kes? Mitu?

Joonis 4. Lemmikloomade olemasolu uurimusele vastajate seas (Autor)

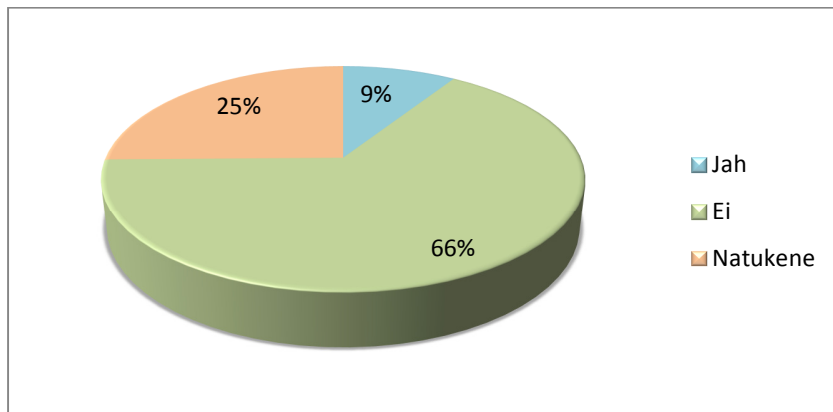
93% vastanutest oli endal kodus lemmikloomad, millest 34% koerad ja 47% kassid (vaata joonis 4). Vaid 9 inimest ehk 7% vastanutest ei omanud mingil põhjusel ühtegi lemmiklooma. 12%-l vastanutest oli lemmikloomaks mõni teine loom. Muude lemmikloomadena olid välja toodud küülikud, rotid, hamstrid, siga, jänessed, kanaarilind, tuhkur, kanad, kalad, teod, hobused, kitsed, viirpapaagoid, maisimaod ja Uus-Guinea hiidraagritsikad.

Antud küsimusega soovis autor teda saada inimeste enda seotust koduloomadega, et uurida:

1. Kas oma lemmiklooma olemasolu mõjutab ka inimeste vastuseid. Küsitluse tulemustest selgus, et inimeste arvamus, kellel endal ei olnud lemmiklooma, ei erinenud oluliselt ülejäänud vastanute omadest ning osati samamoodi iga küsimuse juures kaasa rääkida. Põhjuseks, miks looma ei ole, toodi allergia või ebasobiv elamine.

2. Kas majanduslikus mõttes on vahet, mis liigist loom on ning mitu neid on, aga nagu järgnevast küsimusest (vaata Joonis 4) selgus ei ole looma ülalpidamine ühelgi juhul oluliselt raskenenud. Välja arvatud ühe vastanu puhul, kes omab 30 kassi. Ilmselt annab sellisel juhul väiksemgi kõikumine majanduses rahalises mõttes tunda.

2. Kas lemmiklooma pidamine on masu tõttu raskemaks muutunud?

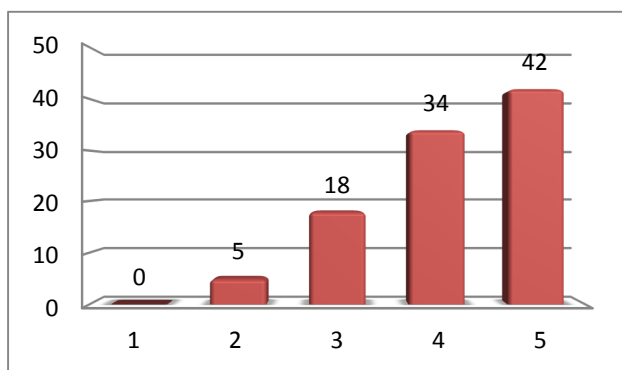

Joonis 5. Vastanute arvamus kodulooma pidamise kallinemisest hetkelise majandusseisundi ajal (Autor)

Eitavalt vastas 65 inimest (66%) ja *natukene* 25 inimest (25%) küsitletutest (vaata Joonis 5). Kõikidest vastanutest vaid 9 inimest (9%) vastasid, et loomapidamine on raskemaks läinud. Nendest 6 omab lemmiklooma ja 3 ei oma.

Uurimusest selgus, et vaatamata majandussurutisele ja tööpuudusele ei pea inimesed loomade pidamist koormavaks. Tulemusest võib järeldada, et kodutute loomade suureneva probleemi põhjuseks ei ole majanduslik olukord ning loomi ei hüljata sellepärast, et nende ülalpidamiseks ei jätku piisavalt raha.

3. Kui suur on Teie arvates kodutute loomade probleem Eestis?

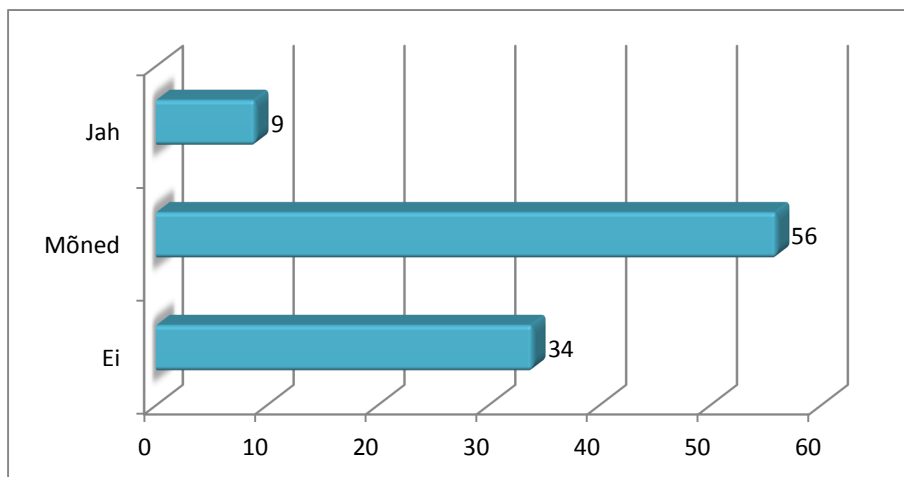

Joonis 6. Kodutute loomade probleem Eestis skaalal 1–5 (Autor)

Antud diagramm (vaata Joonis 6) näitab, et 42 inimese (42%) arvates on probleem väga suur, 34 inimest (34%) peavad probleemi üsna suureks ning 18 inimest (18%) arvavad, et probleem on keskmine. Vaid 5 inimest hindasid probleemi kahe punktiga ja autori meelest on väga positiivne, et mitte ükski inimene 99-st ei eitanud olemasolevat probleemi.

Uurimuse tulemustest võib järeldada, et inimesed on kursis hulkuvate loomade olukorraga ja teadvustavad endale fakti, et kodutud loomad on suureks probleemiks Eestis.

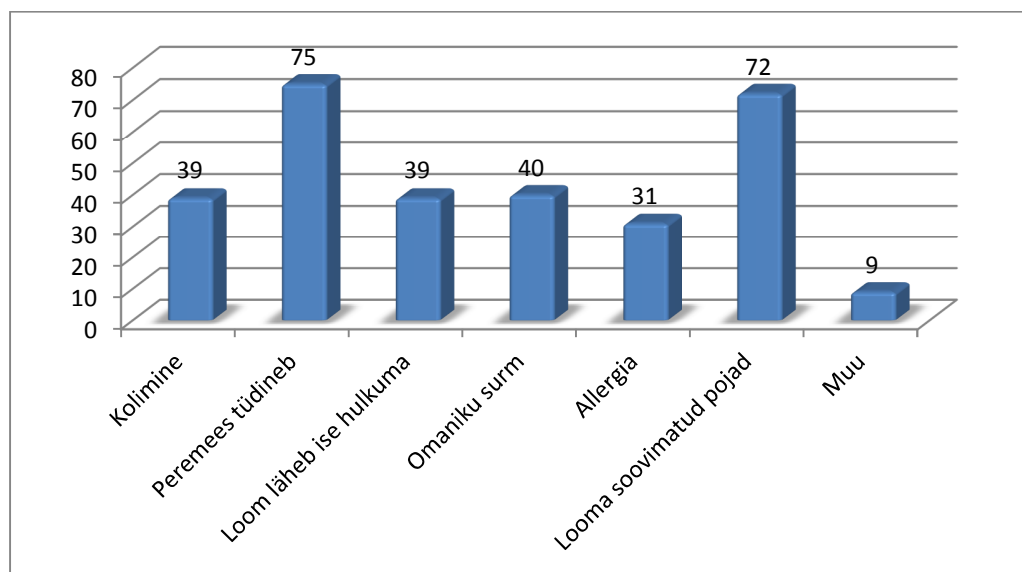
4. Kas Teie koduümbruses on palju hulkuvaid loomi?

Joonis 7. Hulkuvate loomade rohkus Eestis (*Autor*)

Küsitluse tulemused (vaata joonis 7) näitavad, et kuigi enamus inimesi pidasid kodutute loomade probleemi suureks ei ole nende koduümbruses palju hulkuvaid loomi. Vaid 9 inimest (9%) kõigist vastajatest tõdesid, et näevad tihti hulkuvaid loomi ringi liikumas. Tervelt 91% vastanutest näeb kodutuid loomi oma elukoha lähedal vaid väga harva või üldse mitte. See näitab, et inimeste koduümbruses ei ole eriti palju hulkuvaid koeri ja kasse või on inimesed väga hoolivad ja abistavad tänavale sattunud loomi. Üks võimalus on ka see, et inimesed ei jäta teadlikult loomi asulate lähedale, kuna üritavad hoiduda võimalikest tunnistajatest ja vastutuse võtmisest (vaata küsitlusele vastanute sarnaseid kogemusi 5.2.13 või Lisa 1).

5. Mis on Teie arvates peamised põhjused loomade hülgamiseks?

Joonis 8. Peamised põhjused loomade hülgamiseks (Autor)

Eelneval joonisel (vaata Joonis 8) on näha, et eelkõige peetakse loomade hülgamise põhjuseks seda, et peremees lihtsalt tüdineb mingil põhjusel loomast ja viskab ta majast välja või viib kuhugi suurema. Seda varianti pakkus koguni 75 inimest. Eelkõige põhjustab seda inimese läbimõtlema, ilma loomapidamise kohustustega tutvumiseta lemmiku võtmine. Teiseks enamlevinud põhjuseks peetakse looma soovimatute poegade sünni ja seejärel nende hülgamise, sest nende jaoks ei ole ruumi või ei viitsita nii paljude loomade eest hoolitseda ja uue kodu hankimisega tegeleda. Selle probleemi põhjuseks on taaskord inimeste teadmatus või mõtlematus, et selle ennetamiseks on vajalik loom kastreerida/steriliseerida. Muidugi võib üheks põhjuseks olla operatsiooni kallidus, mida kõik ei suuda endale lubada. Looma vajadustele tuleks aga mõelda juba enne looma soetamist perre. Küllaltki paljud pidasid loomade hülgamise põhjusteks ka omaniku surma või lemmiku enda hulkuma minemist. Sellistel puhkudel ei ole tegu inimese kaasabiga ja seetõttu ei ole ka võimalik selliseid juhtumeid kuidagi ära hoida või ennetada. Harvamateks põhjusteks peetakse inimeste kolimist või kellegi allergiat peres. Nendel puhkudel omanikud tavaliselt siiski armastavad oma lemmikut ja leiavad talle ise uue pere selle asemel, et loom saatuse hooleks jätta.

6. Mille järgi tunnete ära, et loom on kodutu? Tooge vähemalt 3 tunnust (N: puudub kaelarihm jne.)

Uurimuses selgusid enamlevinud tunnused, milleks olid:

1. Räpane ja räsitud välimus

2. Kaelarihma puudumine
3. Pidevalt üksi ringi uitamine
4. Kartlik, arglik olemus, ei ole inimesesõbralikud
5. Nälginud välimusega, väga kõhna, nurub toitu
6. Kurva pilguga, otsib kellega suhelda
7. Tulevad koju järele

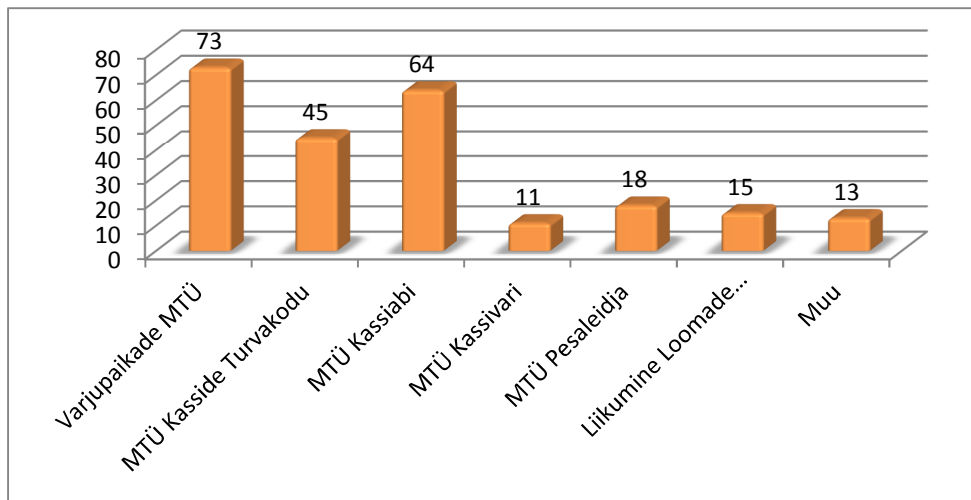
Veel toodi välja tunnuseid nagu magab prügikasti kõrval, otsib prügikastist toitu, on julged, närvilised, vigased, väga sõbralikud, puuduvad kontaktandmed kiibi või rihma küljes jne.

Mõned põhjalikumad vastused:

- *See on lihtne. Üksi õues, kõhna, räabakas, kohutavalt näljane, õnnetu pilguga, sõbralik hüljatud kass otsib ise inimesega kontakti. Õues käiv kodukass on ülbe olekuga, käib saba seljas ringi ja uudistab, mis toimub. Peab jahti, ei ole meeletult arg, on heas toitumuses ja puhas ja korralik kass. (Naine 29)*
- *Ekslevad sihitult, on silmnähtavalt stressis, pikapeale kodutud loomad kõhnuvad, karv on hooldamata ja pulstis, sageli kimbutavad tervisehäädad (seenhaigused, lonkamine, ravimata vigastused ja haavad jne). NB: ka hüljatud koertel on enamasti kaelarihmad kaelas, rihma puudumine ei tähenda ilmtingimata seda, et loom kodutu on. (Naine 36)*
- *Karv on hooldamata, arglikud, kurjad ja üldiselt, kui loomale otsa vaadata saab looma silmist ka aru, kas tal on kodu või mitte... need loomad on üldiselt väga kurbade silmadega. (Naine 17)*
- *Ta hulgub sihitult ega ole rõõmus (ei hüppa, jookse, pole sära silmis), ta niutsab kui näeb inimest (olen sellise koera leidnud ja ka tema kodu leidnud) ning näljutatud keha. Kaelarihma ei saa tänapäeval olulisemaks pidada, kuna enamikel kassidel neid pole ja ka aias olevad koerad on lahtiselt ja ilma rihmata, kõik on läinud üle kiipimise peale. (Naine 19)*
- *Kodukülas lihtsalt on teada, et eas kass on kellegi oma või mitte. Samas on ka palju selliseid loomi, keda teatakse, et on omanikuga, kuid ometi kodus nad eriti ei viibi. Sageli kodutud loomad on väga räsitud välimusega, nälginud, pelglikud, uitavad prügikastide läheduses jne. (Naine 21)*
- *Otsib inimeste seltsi. On uudishimulik, ei karda (inimesi ega autosid) Puudub kaelarihm. On räsitud ehk hoolitsemata välimusega. Kõhna (näljas). Vigane (lonkab, nt. auto löögist). (Naine 21)*
- *Loom on hoolitsemata (must, karv pulstunud, alatoitumuses), loom on haige (olen isegi pimedat kassipoega näinud :s), ka kaelarihma puudumine (eriti koerte puhul),*

tavaliselt on need loomad sellised kes kõnnivad omaette ja ei tule inimeste juurde, loomad kellel on kodu on minu kogemustejärgi tulnud ise inimese juurde. (Naine 17)

7. Milliseid kodutute loomade abiorganisatsioone teate?

Joonis 9. Tuntumad kodutute loomade abistamiseks loodud organisatsioonid (Autor)

Kõige enam teadsid inimesed (73% vastanutest) organisatsiooni Varjupaikade MTÜ (vaata joonis 10), kuhu on koondunud kuus kodutute loomade varjupaika üle Eesti: Pärnu, Viljandi, Virumaa, Võru, Valga ja Rakvere. Nende eesmärgiks on aidata kaotsi läinud loomad koju tagasi, leida hüljatud ja omanikuta loomadele uued armastavad kodud ja teavitada inimesi loomade steriliseerimise/ kastreerimise tähtsusest ning soovimatute lemmikloomade arvukusest. Samuti teadis suur osa vastanutest (64%) MTÜ Kassiabi, kelle tegevuse põhieesmärgiks on koduta jäänud kassidele uute püsivate kodude leidmine. 45% vastanutest teadis ka MTÜ Kasside Turvakodu, mis on eraalgatuslik ja majanduslikult iseseisev organisatsioon hätta sattunud või hooletusse jäetud kasside abistamiseks ning 18% vastanutest teadsid MTÜ Pesaleidja, mille peaesmärgiks on kodutute ja väärkoheldud loomade, eeskätt kasside, abistamine. Vähem teati selliseid organisatsioone nagu Kassivari ja Liikumine Loomade Vabatahtlikud.

Küsitlusest selgus, et inimesed on teadlikud organisatsioonidest, mis aitavad kodutuid loomi ning oskavad vajadusel nende poole pöörduda.

8. Kuidas suhtute varjupaikadesse? Põhjendage

Mõned positiivsed arvamused (rohkem vaata Lisa 2):

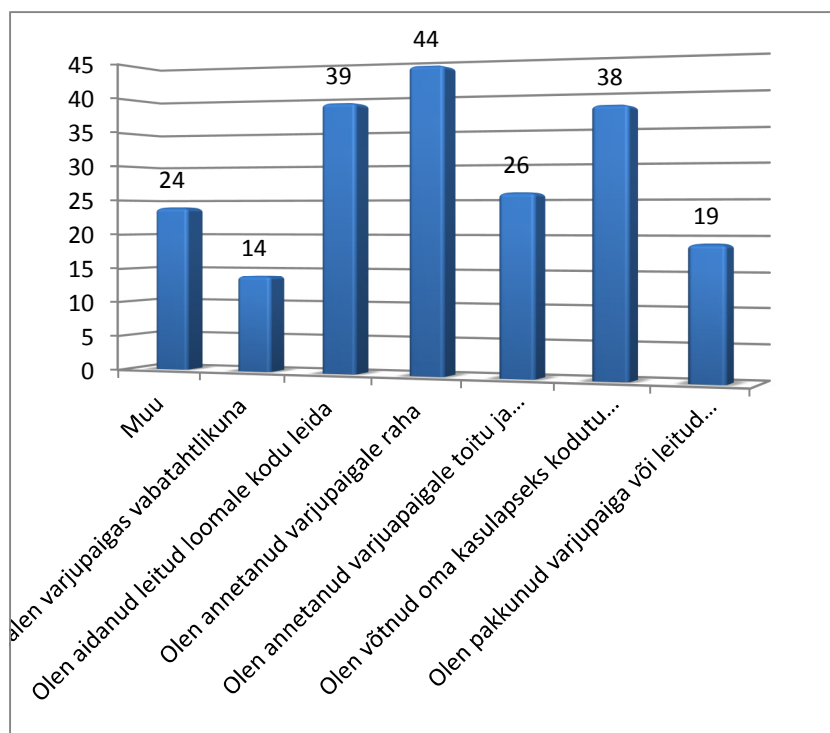
- Väga hästi, inimesed teevad tasuta tööd ja hoolivad loomadest, kellest mõni teine pole hoolinud. Oma kaks kassi võtsin ka MTÜ Kassiabist ja mõlemad kodu pakkujad olid nii siirad ja armsad inimesed, rääkisid, kuidas alguses kass hirmul oli. Samuti õpetatakse loomi, nt ei saa kassi, kes ei käi kastis jne. Ühesõnaga, suured inimesed on need, kes varjupaikades on. (Naine 19)
- Igati positiivselt. Ka endal läks kunagi abi vaja (Hiiumaal). Kui isa suri, jäi temast koer. Mõtlesin küll, et võtan endale, aga mu noorem poeg kartis teda. Õnneks leidsime varjupaiga kaudu talle uue kodu ja Sammi on seal väga õnnelik (olen kontakti pidanud uute omanikega). (Naine 30)
- Väga hästi, kuid riik võiks neid rohkem rahastada. Ise püüan vähemalt 4 korda kuus mõnesaja kroonise annetuse teha. (Naine 16)
- Mulle meeldib, et on olemas sellised kohad. Inimesed võiksid lihtsalt näidata üles rohkem huvi ning käia tegelemas kodutute loomadega. (Naine 17)
- Väga hästi suhtun. Loomadel ei ole tihtipeale väga mugavad elamistingimused, kuid siiski parem kui tänaval elamine. (Naine 18)
- Väga hästi! mis neist vaeseketest siis veel saaks kui poleks neidki aitajaid kes meil on ja viimasel ajal väga populaarseks läinud igasugu korjandusi ja muid raha kogumiseks mõeldud ürituste ja kampaaniate läbiviimine. See ju ainult tore! (Naine 25)

Mõned negatiivsed arvamused:

- Kahjuks minu arvates pole tingimused head, nt olen näinud kuidas poris ja külmas hoitakse koeri väljas, kett kaelas ja väikese maalapi peal. Olen kuulnud ka juhust mil toodi kutsikatele liha ja piima aga töötajad sõid ise ära selle liha. Ja muidugi võiksid varjupaikadele olla rohkem kampaaniad, nagu muidu neid tehakse lastekodudele jms, minu arvates ei piirata kahjuks piisavalt tähelepanu varjupaikadele jms, sest aina rohkem ja rohkem hüljatakse oma loomi. (Naine 22)
- Nii palju kui olen nendega kokku puutunud, on jäänud mulje, et need ei eriti heade tingimustega ja mitte eriti hästi varustatud. Neid võiks rohkem olla ja riik või siis kohalik omavalitsus rohkem toetada. (Mees 17)
- Nii ja naa. Mõne varjupaiga sisepoliitika ei ole just eriti õilis, loomi pannakse oma suva järgi magama, väljakutsetele ei reageerita jne. (Naine 30)
- Oleneb, mõned on väga koledad ja vajaksid hädasti remonti ja muid abivahendeid. (Naine 16)
- Mitte just hästi. Loomadel kindlasti on seal parem, kui tänavatel aga samas ma usun, et neile ei meeldi seal. (Naine 20)
- Suhtun halvasti, kuna loomi hoitakse väga halbades tingimustes ja ei tehta piisavalt reklaami neile!! (Naine 19)
- Negatiivselt, kuna osasid loomi pekstakse ja kogu see raha mida heategevusega saadakse läheb hoopis töötajate enda tarbeks. (Naine 26)

Vastustest võis välja lugeda, et varjupaikadesse suhtutakse üldisel positiivsele. Ollakse tänulikud, et varjupaigad olemas on. Kuigi tingimused nendes ei pruugi just parimad olla, on see ikka parem kui tänaval hulkuda. Kõige suuremateks probleemideks peeti riigi ja omavalitsuste vähest toetust ja tähelepanu varjupaikadele, mistõttu on puudust toidust, töötajatest, rahast jm. Samuti arvati, et rohkem inimesi võiksid vabatahtlikuna abis käia ja kampaaniaid korraldada. Üheks halvaks küljeks varjupaikade juures peeti loomade magama panemist ja mitmel korral mainiti ka loomade halba kohtlemist ning töötajate raha või toidu endale võtmist. Ka autor nõustub viimase väitega, kuna on isegi sellistest juhtumitest varem kuulnud. Varjupaikade probleemiks peeti ka vähest ruumi ja lühikest hoiuaega. Vaatamata mitmetest negatiivsetest arvamustest, oli paljudel siiski hea meel, et loomadel on ulualune ja toitu ning et neile antakse võimalus uus ja parem kodu leida.

9. Mis moel olete toetanud kodutuid loomi?

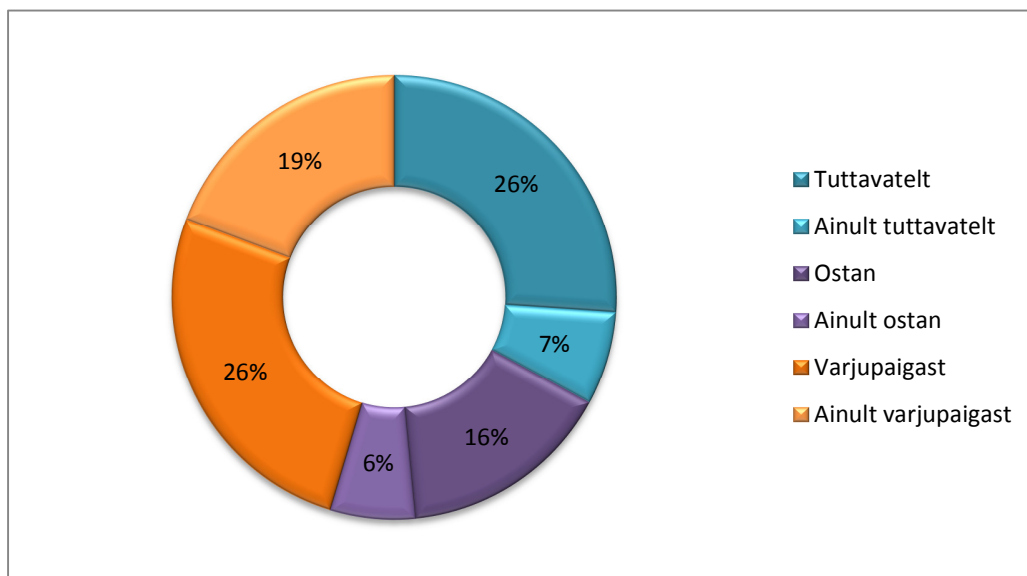

Joonis 10. Kodutute loomade toetamine (Autor)

Antud diagramm (vaata Joonis 10) näitab, et inimesed on väga abivalmid ja toetavad loomi aktiivselt igal võimalusel. Kõige enam on varjupaiku toetatud rahaliselt, mis on hea, sest kuna riik kahjuks loomadele eriti toetust ei maksa, jääbki varjupaikade ülalpidamine peamiselt lahkete inimeste õlgadele. 39 vastajat on aidanud loomale kodu leida ning 38 inimest on kodutu kassi või

koera endale kasulapseks võtnud. Need tulemused näitavad, et kui inimesed leiavad hüljatud looma ei jää nad käed rüppe istuma, vaid võtavad midagi ette ja kui tõesti keegi looma ei soovi, ei viska nad teda uuesti tänavale, vaid võtavad ikkagi endale. Ka autoril on üheks lemmikuks kass, kelle ta leidis seitse aastat tagasi tee äärde jäetult. Hetkegi kõhklemata võttis ta kassi omale. Paljud inimesed on varjupaikadele annetanud ka toitu ja vajalikke tarbeid, või muul moel kodutuid loomi abistanud. Kõige rohkem üllatas autorit vabatahtlike ja hoiukodu andvate inimeste arvukus (vaata Joonis 10), alates 15-aastase tüdrukuga. Autor ei pidanud väga populaarseks vabatahtlikuks olemist, kuid pidi meeldivalt üllatuma. On väga tore, et inimesed leiavad aega kodutute loomadega tegeleda ja neile natukenegi hoolt ja armastust anda.

10. Uue lemmiklooma võtaksin:

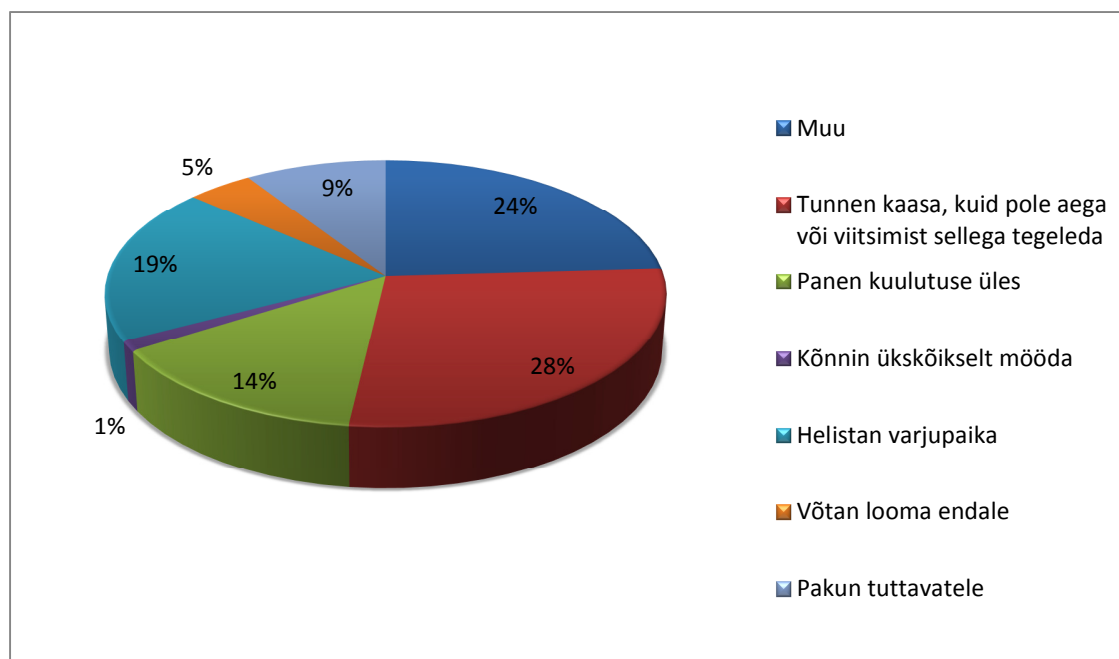

Joonis 11. Inimeste eelistus looma võtmisel (Autor)

45% inimestest võtaks endale uue lemmiku varjupaigast, kellest veel 19% võtaksid looma varjupaigast esimese valikuna (vaata Joonis 11), teisi valikuid kaalumatagi. Autor peab tõdema, et tulemus oli ootamatu, kuid positiivne, sest see näitab taaskord et inimesed on hoolivad, neil on sealsetest loomadest kahju ning varjupaigaloomi ei peeta vähem väärtuslikeks või halvemateks. Siiski eelistatakse varjupaigast võtta vaid poegi, mistõttu täiskasvanud loomad ikkagi tihtipeale ei leiagi endale enam uut kodu. 33% vastanutest võtaksid looma tuttavatelt, kellest 7% võtaks looma kindlasti ainult sõpradelt või sugulastelt. See on kõige parem viis olla kindel, et saadav loom on terve ja pealegi ei pea tihti tuttavalt võttes looma eest midagi maksma. Ostmist peavad parimaks valikuks 22% inimestest, sest saavad nii kindlad olla looma tõupuhtuses, kuid

negatiivseks pooleks peavad vastanud seda, et tihtipeale saab looma näha enne vaid piltidelt. Seetõttu tuleb usaldada müüjat, et loom on terve ning kõik vajalikud süstid tehtud.

11. Kuidas käitute märgates tänaval hulkuvat looma?

Joonis 12. Inimeste käitumine märgates hulkuvat looma (Autor)

Kõige rohkem küsitletutest (vaata Joonis 12) vastasid, et märgates tänaval hulkuvat looma, tunneksid nad küll kaasa, kuid aja nappuse või viitsimise tõttu ei võtaks nad midagi looma abistamiseks ette. Ehk on tänapäeva tempo tõesti liiga kiire ja inimestel on järjest vähem aega mõelda teistele. Kuigi vastanud tõdevad, et kodutute loomade probleem on suur, ei võta nad selle vähendamiseks midagi ette. Siiski on väga positiivne, et 71% vastanutest on valmis loomi aitama, kas siis varjupaika helistades (19%), kuulutust üles pannes (14%), looma enda hoole alla võttes (5%) või kui endal ei ole võimalik, siis tuttavatele pakkudes (9%). Vaid 1% vastanutest ei kaks inimest kõnniks täiesti ükskõikselt mööda, mis ei ole küll väga rõõmustav, kuid siiski madal protsent.

12. Mida oleks võimalik ette võtta kodutute loomade probleemi vähendamiseks?

Kokkuvõtte enim välja toodud arvamustest ja lahendustest:

1. Kõige rohkem peeti vajalikuks teavitustööd inimeste seas ja nende suhtumise muutmist. Inimeste teadlikkust tõsta looma omamisega seotud kohustuste ning vastutuse kohta. Kindlasti ei tasu võtta looma väikelaste soovil või tuju ajendil. Rõhutada inimestele, kes loomi võtavad, et nad ei võta lihtsalt armsat kassipoega või kutsikat ja temast siis kasvab välja suur elukas, kellega pole midagi teha ja on lihtsalt üks suur tüütus. Sama eduga võiks looma üldse mitte võtta. Inimestele peaks kohale jõudma, et looma võtmine on kohustus ja seda pikemaks ajaks kui paar kuud/aastat. Keegi ei kohusta inimesi võtma looma endale, aga kui nad seda juba teevad, siis nad PEAVAD tema eest hoolitsema. Või siis leidma talle uue kodu, kui ise hakkama ei saa/peres mingid allergiad jne. Lasteaegades-koolides loomapidamisega kaasnevast vastutusest ja kohustusest rääkimine, et ühiskonda ei kasvaks juurde inimesi, kes mõtlematult endale looma soetavad.

2. Kohustuslik või odav steriliseerimine/kastreerimine. Steriliseerimise/kastreerimise propageerimine ja sooduskampaaniad hinna kohapealt, sest hetkel on emase looma steriliseerimine ikka päris kallis ja mitte kõigil ei ole rahaliselt võimalik seda teha lasta. Võiks ka tasuta steriliseerida/kastreerida hulkuvaid õuekasse, ei tekiks ka poegi tänavatele. Operatsioonide hüvitamine inimestele, kellel ei ole seda võimalik teha (eelkõige pensionärid).

3. Trahvid, karistused looma hülgamise eest. Looma hülgamise või väärkohtlemise eest peremehele seadusega maksimaalne karistus, isegi vanglakaristus või eluaegne loomapidamisõiguse äravõtmine, mis paneks oma teo üle tõsiselt järgi mõtlema. Üleüldse võiks selliseid juhtumeid tõsisemalt võtta ja ka meedias rohkem esile tõsta.

4. Kiipimine. Kõik loomad tuleks kohustuslikus korras kiipida, et oleks võimalik kaduma läinud loomad üles leida ja varjupaika toodud lemmik omanikule tagastada. Kiipimine peaks olema aga tasuta, et kõigil inimestel oleks ikka võimalik seda teha.

5. Karmimad seadused looma võtmisel. Kodulooma omamiseks peaks luba olema, kui on korralikud tingimused looma pidamiseks ning liiga vanad (75+) inimesed ei tohiks üldse võtta kodulooma, selliseid kelle eluiga on pikk. Näiteks koerad, kes elavad kuni 14-aastaseks. Niimoodi hoitakse ära võimalus, et loom jääb peremehe surma tagajärjel kodutuks. Mitte anda kergekäeliselt inimestele loomi, teha varjupaikades enne uuringuid, külastada kodu, suhelda perega ning alles siis lubada loom endale võtta. Lemmikloomade maksu kehtestamine, sel juhul inimesed mõtlevad enne mitu korda järele, kas nad on ikka valmis oma raha loomale kulutama ja tema eest hoolitsema.

6. Reklaam. Varjupaiga kasse-koeri võiks rohkem reklaamida, et nad otsivad kodu ehk keegi leiab looma, kes talle tõesti meeldib ja pakub talle kodu. Samuti tuleks kirjutada meedias rohkem kodututest loomadest (küsitlusele vastanu: *eriti muljetavaldavad on MINA vormis... nagu koer räägiks ise oma elust*). Inimestel ununeb muidu kiire elutempo juures ära kodututele loomadele mõelda, aga kui kogu aeg meelde tuletada, siis inimesed lähevadki vabadel päevadel varjupaikadesse. Samuti võiks rohkem avalikult maha laita inimesi, kes loomi hülgevad ja piinavad.

Veel toodi välja varjupaikade suurendamist ja riigi poolt rahastamist, kuulutuste üles panekut, reklaami, loomade magama panemist, loomapüüdjaid ja et inimesed annaksid rohkem teada hulkuvate loomade kohta.

Üks näide väga heast vastusest, mis hõlmab kõike väljapakutud lahendusi:

- *Looma võtmine võiks olla keerukam. Praegu võib iga "hull" omale poolmuidu või tasuta looma saada ja tänu lihtsalt tulnule ei osata seda hinnata ega väärtustada ja tüdinedes visatakse minema. Probleemide lahendamiseks oleks vajalik kõigile koertele ja kassidele kiibid panna ja kui tänavalt leitakse selline, siis peremees/naine üles otsida selle järgi ja trahvi nõuda. Trahvid looma hülgamise ja hulkuma laskmise eest võiksid olla väga soolased. Odavam oleks ennem mitu korda mõelda aja alles siis loom muretseda. Kõik loomaomanikud peaksid olema koos lemmikutega registreeritud ja neid peaksid ametnikud jälgima aeg-ajalt. Probleemsematega rohkem tegelema jne. Teatud aja möödudes võiks mingi spetsialist külla minna ja vaadata, kuidas loom elab. Kindlasti peaksid olema seadused lemmikloomade suhtes karmimad: trahvid hülgamise ja väärkohtlemise ja piinamise eest reaalsed vanglakaristused ja soolased trahvid. Kõikidele inimestele ei tohiks koduloomi anda, vaid ennem peaks veenduma, kas neil on loomapidamiseks piisavalt teadmisi (test), aega ja raha. Samuti peaks hoolikalt jälgima, kus lemmikloom elama hakkab. Need, kes tahavad koera keti otsas pidada, neile ei anta lemmikloomapidamisluba jne. (Naine 21)*

13. Oma kogemused seoses hulkuvate loomadega N: näinud kedagi looma hülgamas, elamus varjupaigast vms.

Vastustest järeldus, et enamikel inimestel on olnud kogemusi seoses kodutute loomadega. Kõige rohkem on pealt nähtud, kuidas keegi on looma hüljanud. Tihti on selleks osutunud isegi tuttav. Seejärel on loom(ad) endale võetud, tuttavatele antud, varjupaika viidud või ise varasem omanik üles otsitud. Autori arvates on see positiivne, sest kõik vastanud, kellel on olnud kokkupuudet hüljatud loomadega, on midagi ette võtnud ja püüdnud looma kuidagimoodi abistada. Samuti on

väga meeldiv asjaolu, et mitmedki küsitletud on varjupaigas kas vabatahtlikud, nendest endale uue looma soetanud või aitavad pidevalt rahaliste ning materiaalsete toetustega.

Kuigi iga lugu on huvitav, südantlõhestav ja mõtlemapanev, kuidas inimesed nii julmad saavad olla, on autor õnnelik, et tänu nendele headele inimestele on kõik õnnelikult lõppenud.

Tulemused tõestavad, et inimesed tõesti hoolivad kodututest loomadest ja ei ole nii ükskõiksed kui autor esialgu arvas. Negatiivne pool selle juures on aga see, et nii paljude kogemuste olemasolu tõestab ka seda, et halbade ja hoolimatute inimeste arv ei ole sugugi väiksem, vaid arvatavasti veel tunduvalt suurem, sest tihtipeale ei saa loomad abi ja surevad enne kui neid märgatakse ja neile tähelepanu pööratakse.

Mõned näited huvitavatest kogemustest (rohkem vaata Lisa 1):

- *Kuna ise elan linnas siis näen pidevalt hulkuvaid loomi.. aga iga sügisene asi on meil järgmine: Meil on suvila ja ümbruskonnas veel palju sellised maju, kus käiakse ainult suvel... kevadel võetakse suvilasse kaasa mõni kena lemmik, olgu ta siis väike kiisu või kutsu... nad on ju väikestena nii armsad.. aga kahjuks tuleb sügiseks linna tagasi sõita ja nii need väikesed armsad paari kuised loomad siis visatakse autost maha... kuna mul vanaema elab aastaringi seal suvilas on meil aastatega nii palju loomi kogunenud... et neid on juba suguvõsas jagama hakatud... Kõik ei ole nii külma südamega nagu need suvitajad.. ja sellepärast me neid loomi ei raatsi hukata või neid tänavale jätta.... (Naine 17)*
- *Endale võtsin väikese kodutu kassipoja pärast seda, kui olin kahe päeva jooksul näinud selle loomakese vintsutusi. Töökaaslase tütar helistas ja rääkis, et nende kooli juures on prügikastikass auto alla jäänud ja tal pojad. üks pojake lubati siis ühel töökaaslase tütre klassiõel koju viia. järgmisel päeval aga öeldi lapsele, et vii see kass minema kus tahes. siis ma ei võinud seda enam pealt kuulda ja ütlesin, et ma võtan selle õnnetukese endale. kuigi sel kassipojal olid tõesti kõik hädad, mis vähegi olla said - seened, ussid jne, ravisin ta terveks ja mul pole tõesti enne olnud nii ilusat, tarka ja armsat sõpra kui tema praegu on:) see on siis kõige lähem kogemus hüljatud loomaga. (Naine 52)*
- *Nägin kui tee ääres peatus auto, ning sealt põhimõtteliselt visati välja must kass. Läksin siis vaatama, ning vaesele kiisuhärrale oli keegi löönud tagumise jala pihta nii tugeva hoobi, et kondiots paistis. Mis mul siis üle jäi, kui hirmunud kass oma jaki sisse mässida, ning temaga arsti juurde minna. Nüüdseks on ta elanud minu juures juba kaks aastat, kuid inimesi ei usalda ta siiani eriti, ja eelmist perekonda jääb talle igavesti meenutama vigane tagumine käpp, mida päris korda ei saanudki. (Kass jäi tugevalt lonkama.) (Naine 23)*
- *Varjupaiga koerad on väga sõbralikud ja alandlikud, pisut kartlikud. Kurb on näha, et nad ei usalda alguses inimesi ja esimese asjana arvavad alati halvasti inimestest ja kardavad. Ajapikku on võimalik nende usaldust võita ja siis on nad väga truud ja tänulikud. Varjupaiga koerad on palju kannatanud ja nende psüühika on tihti korrast ära*

ja rikutud inimeste poolt. Seetõttu vajavad need loomad erilist tähelepanu ja peab vaatama, et nad enam seda läbi ei elaks, mida nad juba elanud on. Ühel uusaastaõöl tuli üks hundikoera ja retriiveri segu koer meie aeda. Hüppas lumehunniku otsa ja seal üle aia. Mitu korda meelitasime teda aiast välja, aga ikka tuli sama teed pidi aeda tagasi. Ta läks ja viskas end meie ukseesisele lamama ega mõelnudki ära minna. Ilmselt kartis ta pauke ja oli aiast ära jooksnud. Nii kahju oli teda minema ajada, kuna ta tõesti tahtis nii hirmsasti just meie aeda tulla ja olla inimeste lähedal. Kahjuks endale me ei saanud teda võtta, sest meil on juba koer olemas ja ilmselt oli tal (hooletu!) omanik ka olemas. Asi lõppes sellega, et isa läks temaga "jalutama" ja jalutas veidi lähedal asuvate majade ümber. Õnneks sai koer koju, sest ka tema omanik oli teda otsima tulnud. (Naine 21)

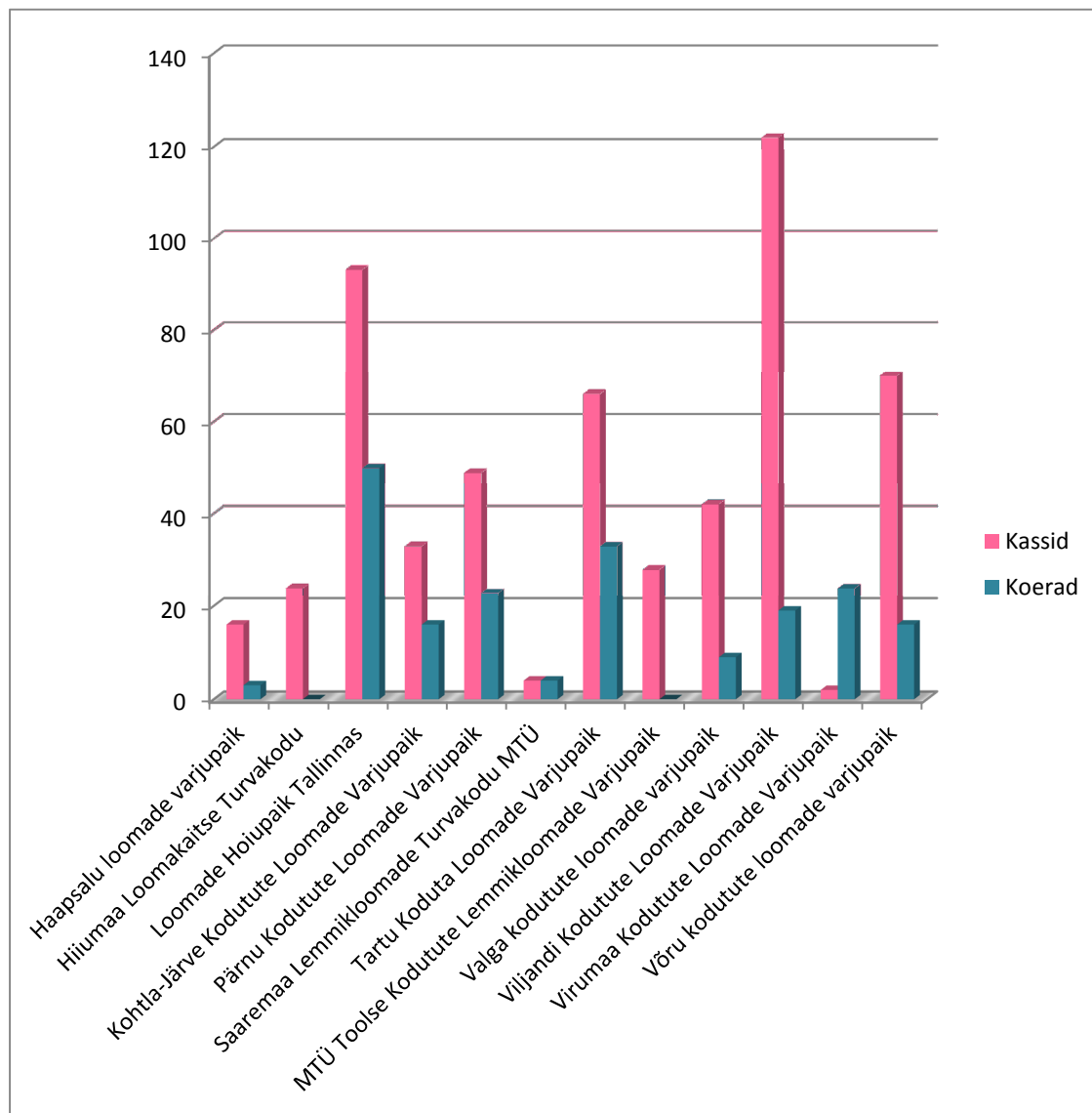
- Olen näinud, kuidas Tartus sillalt visati vette kott kassidega. Loomulikult tõttasime kassikestele appi ja viisime nad endale koju. Oleks meid rohkem olnud, oleks selle inimese kinni püüdnud, kes kassid vette viskas. (Naine 21)

- Kuna olen varjupaigaga mitu aastat tihedalt koostööd teinud, ei jõuaks kõike siia kirjutada, kuid meeldejäätavamad: *Minu juures oli hoiukodus kass, kes sai korterelamu juures päise päeva ajal täiskasvanud meesterahva käest peksa, mille tagajärjel amputeeriti kiisul üks kõrv ja üks varvas ning näol olevad haavad, mis olid luuni välja, paranesid aasta aega. Kiisu oli ise aga tohutult sõbralik ja leebe ning väga armastas inimese lähedust, vaatamata sellisele julmale kohtlemisele. Nüüdseks on kiisu oma sooja ja armastava päriskodu juba leidnud. Tegelikult peksti seal maja juures tookord kahte kassi, kuid teine suri arsti juures. *Saime väljakutse, et ühe korterelamu keldris on kassipojad. Olidki, aga selleks, et neid kinni püüda, pidime mitme korteri inimesel paluma oma keldriboksi ukseid avada ning nõ. lubatud 4 kassipoja asemel lahkusime peale mitmetunnist jahtimist sealt 6 karvakeraga. Kassiema meil kahjuks kinni püüda ei õnnestunud, kuid vähemalt saime niipalju olukorda leevendada, et 6 kassi poegib selles piirkonnas nüüd vähem. *Arsti juurest tulles jäid mulle silma 3 suurt koera, kes pundis ringi jooksid, ühel kett kaelas lohisemas. Sain ühe koera kinni ja ootasin parklas 15 minutit inimest, kelle järgi kutsusin, et koer varjupaika toimetada. Oli talv ning olin ilma kinnasteta, koer rabeles ja tegi ka paar põgenemiskatset, kuid õnneks saime ta siiski ilust auto peale. Seejärel sõitsime sinna poole, kuhu teised 2 läksid, sain ka neist ühe kinni, kuid rihma kaela panema hakates muutus loom agressiivseks ja mina veetsin jõulud õmmeldud, paistes ja metsikult valutava parema käega :D Koer pääses ka lahti, mille üle olin ma veel eriti nõrduinud :D (Naine 30)

5.3. KOKKUVÕTE KÜSITLUSEST

Küsitlusest selgus, et inimesed peavad kodutuid loomi meie ühiskonnas suureks probleemiks. Peamisteks looma hülgamise põhjusteks peetakse peremehe tüdinemist või looma soovimatuid poegi. Kodutuid loomi tuntakse ära peamiselt räpase ja räsitud välimuse, kaelarihma puudumise, üksi segaduses ringi hulkumise ning nälginud väljanägemise järgi. Teati enamikke loomade abiorganisatsioone, millest kõige tuntumad olid Varjupaikade MTÜ ja MTÜ Kassiabi. Positiivselt üllatas autorit see, et paljud vastanutest võtaksid endale uue looma just varjupaigast. Küsitletud on aidanud loomi paljudel erinevatel viisidel. Kõige enam on annetatud varjupaikadele raha, leitud kodututele loomadele uus kodu või endale lemmikuks. Autoril oli väga hea meel tõdeda, et paljud inimesed käivad ka vabatahtlikeks ning kui neil endal ei ole võimalik looma alaliseks võtta, on nad valmiste talle hoiukodu pakkuma, kuniks leitakse mõni püsivam kodu. Peamisteks lahendusteks kodutute loomade vähendamisel peeti inimeste suhtumise muutmist ja teavitustöö tegemist, samuti suuri trahve ja karistusi looma hülgamise eest ning kohustuslikku või tasuta steriliseerimist/kastreerimist. Küsitlusest selgus ka üks väga negatiivne asi, nimelt oli enamikel vastanutest palju kogemusi seoses hüljatud loomadega, mis tõestab, et kuigi on palju abivalmis ja hoolivaid inimesi, on veelgi rohkem hoolimatuid ja julmi inimesi.

6. STATISTIKA. LOOMAD EESTI VARJUPAIKADES SEISUGA 06.03.2011

Joonis 13. Kodu ootavate loomade arv Eesti varjupaikades 6. märtsil 2011 (Autor)

Et teada saada kõikide Eesti loomade varjupaikade hetkeseisu, külastas autor iga varjupaiga kodulehekülge.

Antud diagramm (vaata Joonis 13) näitab, et 6. märtsil oli kõige rohkem loomi Tallinna varjupaigas, mis ei ole sugugi üllatav, sest see on ka kõige suurem linn. Sel hetkel oli Loomade Hoiukodus 143 looma, kellest 93 kassi ja 50 koera. Samuti oli väga palju loomi Viljandi Kodutute Loomade varjupaigas ning Tartu Koduta Loomade varjupaigas. Viljandis oli kokku 141 looma, kellest tervelt 122 olid kassid ja vaid 19 koerad. Niivõrd kõrge kasside arv oli autori jaoks

üllatav, sest Viljandi ei ole väga suur linn, kuid isegi Tallinna varjupaigas oli vähem kasse. Olukorra põhjuseid võib olla mitmeid, näiteks hooletute inimeste rohkus või Viljandi inimeste vähene huvi võtta uus kass just varjupaigast. Kõige vähem oli 6. märtsi seisuga loomi Saaremaa Lemmikloomade turvakodus, vaid 4 koera ja 4 kassi. Tulemus oli üllatav, sest ka autor on pärit Saaremaalt ning on Kuressaare linnas päris palju hulkuvaid loomi näinud. Ehk on loomade vähesuse põhjuseks varjupaigas see, et loomad saavad kiiremini abi, kuna koht on väiksem ja elanikud tunnevad loomade omanikud ära või on saarel lihtsam hulkuvaid loomi hallata ja neile uusi kodusid leida. Veel oli väga vähe loomi Haapsalu ja Hiiumaa varjupaikades, mis on samuti väikesed kohad. See võimaldab järeldada, et kodutute loomade osakaalu mõjutab ka elanike arvukus vastavas piirkonnas.

Kõige rohkem kasse oli nagu juba eelpool mainitud Viljandi varjupaigas, kuid kõige vähem kasse oli Virumaal. Enim koeri oli Tallinnas ja kõige vähem koeri oli Haapsalus, kui jätta arvestamata Toolse ja Hiiumaa, kus koerade kohta andmed puudusid.

Üldiselt oli kõikides varjupaikades koeri tunduvalt vähem kui kasse, mis sugugi ei üllatanud autorit. Virumaa kodutute loomade varjupaigas oli ainukesena koeri tunduvalt rohkem kui kasse. Koeri oli 24, aga kasse vaid 2.

Kõikide varjupaikade kodulehekülgedel on olemas ka vähemalt üks foto igast loomast, enamikest rohkemgi. See võimaldab inimestel mugavalt saada visuaalse ülevaate loomade hetkeolukorrast ja neile, kes pole varem varjupaika külastanud, anda aimu, missugused loomad seal on ja võib-olla vähendada ka hirmu sinna mineku ees, sest mõned küsitlusele vastanud tõdesid, et pole veel varjupaigas käinud, kuna kardavad, et ei suuda seda emotsionaalselt läbi elada.

KOKKUVÕTE

Kodutud loomad ei teki ega kao ise linnatänavatelt. Mõlema jaoks on vaja inimekätt. Ühelt poolt teevad inimesed kõik selleks, et kodutuid loomi aidata ja toetada. Teiselt poolt leidub aga järjest rohkem neid, kes loomi hülgevad, visates nad tänavale või jättes kuhugi surema. Olukorra parandamiseks on eelkõige vaja suurendada vabatahtlike ja toetajate arvu või teha teavitustööd, et inimesed mõistaksid, milline vastutus kaasneb endale looma võttes ning nii palju loomi ei satukski üldse tänavatele.

Tutvudes teemakohase kirjanduse ning internetiallikatega tutvus autor kodutute loomade olemusega, varjupaikade poliitikaga ja loomakaitse ajalooaga. Sellega oli täidetud esimene eesmärk.

Teine ja peamine eesmärk oli uurida eestlaste arvamusi ja kogemusi seoses kodutute loomadega. Selle täitmiseks viis autor läbi küsitluse 99 eestlase seas vaba valimi põhjal ning peale tulemuste analüüsi oli autoril tunduvalt selgem pilt miks kodutud loomad on probleemiks ja kuidas inimesed suhtuvad hulkuvatesse koeradesse, kassidesse.

Läbiviidud küsitluses saadi teada järgmist:

- Kodutud loomad on tõesti suureks probleemiks Eestis.
- Inimesed hülgavad loomi peamiselt sellepärast, et nad on muutunud tüütuks või on sündinud soovimatud pojad.
- Majandusolukord ei ole raskendanud loomade ülalpidamist.
- Linnatänavatel ei ole palju hulkuvaid loomi.
- Paljud inimesed suhtuvad varjupaikadesse hästi, kuid on veendunud, et neil oleks vaja rohkem riigi ja vabatahtlike toetusi.

Uurimistöös püstitatud hüpoteesidest said kinnituse järgmised:

- Loomade hülgamise peamiseks põhjuseks on inimeste enda hoolimatus.
- Inimesed tunnevad kergesti kodutu looma ära.

Uurimistöös püstitatud hüpoteesidest ei leidnud kinnitust järgmised:

- Inimestel pole aega või viitsimist abivajavate loomadega tegelemiseks.

Küsitlusest selgus, et enamused vastanutest on loomi mitmel moel aidanud. Enamlevinud oli leitud loomale kodu otsimine või endale lemmikuks võtmine. Samuti rahalised ja materiaalsed annetused ning vabatahtlikuks käimine.

- Inimesed ei teadvusta endale kodutuid loomi kui suurt probleemi meie ühiskonnas.

Tulemused näitasid ilmselgelt, et kõik inimesed on olukorraga kursis ja paljudel on olnud ka mitmeid oma kogemusi.

- Inimesed ei tea loomi toetavaid organisatsioone.

Uuringu tulemused näitavad, et inimesed on kursis loomi abistavate organisatsioonidega ning paljud on nendega ka mingil moel seotud olnud.

- Harva võetakse lemmik varjupaigast.

Autorit üllatas kõige rohkem see, et väga paljud vastanutest võtaksid endale uue looma just varjupaigast ning enamus on seda ka juba teinud. Varjupaigast võtaksid lemmiku üle poole vastajatest.

KIRJANDUS

Internetiallikad

1. Eesti Loomakaitse Selts. Eesti Loomakaitse Selts – nõrgema poolel. [WWW]
<http://www.loomakaitse.ee/?q=espa> (26.01.2011)
2. Eesti Loomakaitse Selts. Kodutute loomade varjupaigad Eestis. [WWW]
http://www.loomakaitse.ee/?q=pets_shelters (04.12.2010)
3. Eesti Loomakaitse Selts. Päästa ise kodutu kass. [WWW]
http://www.loomakaitse.ee/?q=pets_save_a_stray_cat (26.01.2011)
4. Loomade Hoiupaik. Külakostiks võid kaasa tuua. [WWW]
<http://www.loomadehoiupaik.ee/> (26.01.2011)
5. Mölder. K. Kodutud loomad. [WWW] <http://www.slideshare.net/guest2e9b865f/kodutud-loomad> (2009) (04.12.2010)
6. Oja, K. Lemmikloom varjupaigast. [WWW]
<http://paber.maaleht.ee/?page=Targu%20talita&grupp=targutalita&artikkel=3597> (04.12.2010)
7. Reinojaan, T. Hulkuvad loomad- suur probleem meie ühiskonnas. [WWW]
http://www.miksike.ee/docs/referaadid2006/hulkuvad_loomad_merlereinojaan.htm (04.12.2010)
8. Valner. H. Loomakaitse ajaloost Eestis. [WWW]
http://www.gryyne.ee/index.php?option=com_content&view=article&id=115:loomakaitse-ajaloost-eestis&catid=1:latest-news&Itemid=50 (26.01.2011)

Ajakirjamaterjal

9. Antsov 2007. Rekku Rescu kaudu leiavad eesti koerad kodu naaberriigis. – Lemmik 2, 38–39.
10. Grün-Ots I. 2010. Lemmikloom hoiupaigast – hea südamega inimese valik. – Lemmik 6, 36–39.
11. Kikerpill. R. 2009. Tänavakassidest ja varjupaikadest. – Lemmik 2, 38–39.
12. Lemmik toimetus 2009. Tänavaloomadest ja varjupaikadest. – Lemmik 2, 38–39.
13. Lindve. Hoidkem kassid toas! – Lemmik 10, 31.

Pildimaterjal

14. Blaas. T. Varjupaik pole hotell. [WWW] <http://www.lemmikajakiri.ee/est/?articleID=1211> (26.01.2011)
15. Simson. P. Rahapuudus jätab looma hulkuma. [WWW] <http://www.epl.ee/artikkel/581001> (30.07.2010) (04.12.2010)

Seadused

16. Loomakaitseseadus. – RT I 2001, 3, 4; 2002, 13, 78. Hulkuvate loomade püüdmise, pidamise ja nende omaniku kindlakstegemise ning hulkuvate loomade hukkamise kord. Vabariigi Valitsuse määrus nr 130. 16.04.2002 // RT I 2002, 34, 212.

LISAD

1. Veel inimeste kogemusi seoses kodutute loomadega.

- *Minu silme ees jäi üks kodutu koer auto alla ja kuna autojuht, kes ta alla ajas sõitis minema siis pidime mina ja mu sõbranna ta loomakliinikusse viima, kus ta kahjuks magama pandi, sest tal oli*

väga jubedad sisemised vigastused. Veel olen ma ka paljudele kodututele loomadele süüa ostanud ja neile seda tänaval andnud. (Naine 15)

- *Aastaid tagasi tõsteti üks väike koerake meie teeotsast 50m eemal autost maha ja sõideti ise minema. Koerake tuli meie poole, võtsime ta endale, söötsime, hoolitsesime. Hiljem suri naabril koer ära ja ta võttis ta endale, kuna meil oli juba 2 koera :) (Naine 17)*
- *Enda kass on leitud maja eest prügikastide juurest, aga kuna ta oli just selline kass keda olen endale tahtnud (just välimusest) tõin ta endale koju. Varjupaika pole siiani suutnud minna, sest olen liiga õrna südamega, mul hakkaks nendest lihtsalt nii kahju. (Naine 21)*
- *Viisime ühe kodutu kassipoja mu vanaema juurde, kes võttis ta endale ning kassike sai hea kodu. Varjupaigas pole käinud, kuna ma tean, et selle külastus viiks mind väga endast välja. Nähes juba tänaval hulkuvaid loomi läheb süda väga raskeks. (Naine 17)*
- *Kodu ümber on palju hulkuvaid kasse (elan turu lähedal). Ühel kodukandis elaval asotsiaalil on koer. Süüa ta koerale ei anna (sest pole ju midagi anda). See koer on meie trepikoja ukse ees istunud. Mina teda kardan, sageli olen pidanud kodust välja minemata jätma. (Naine 22)*
- *Viin kodututele loomadele süüa...varjupaigast on öeldud alati, et kohti puudub. (Naine 19)*
- *Varjupaika kahjuks ei saa minna, sest see mõjub väga halvasti. Aga olen näinud ka kodustatud loomi ebaväärikalt kohtlemist. (Naine 41)*
- *1) Olen näinud kassipoegade hülgamist, omanik pani koos kasti ja toiduga tee äärde.. olin ise veel suhteliselt väike, et sellele kuidagi reageerida. 2) Praegu on kodus üle aasta olnud juba hulkuv koer. (Naine 22)*
- *Leidsin kord Tallinnast pisikese koera, kes eksles ringi... ta oli väga näljane ja väsinud. Tõin ta endale koju, toitsin teda ja ta sai minu juures kosuda. Samal ajal aga otsisin looma peremeest taga. Õnneks leidsin ta. (Naine 23)*
- *Leidsin omale kassipoja, kes oli kondine, kirpe ja muid parasiite täis, ravisin terveks, lasin kastreerida ja nüüd on mul juba 3 aastat väga ilus ja puhas kass. (Naine 45)*
- *Olen leidnud enda koridorist kutsika, kes nukralt oli seotud rihmaga käsipuu külge. Kutsusin talle varjupaiga töötaja järgi. (Naine 20)*
- *Olen ise hulkuvaid kasse endale võtnud , samuti olen näinud kui on koerapojad visatud autost välja tee äärde, helistasin koheselt loomade varjupaika. (Naine 17)*
- *Pole näinud kedagi looma hülgamas, kuid kui näeksin, siis läheksin appi. Võõrast looma päästma ei hakka, kuna ma ei saa kindel olla, et ta on kodutu. Juhul, kui loomake peaks sattuma minu õue peale ja ma näen, et ta on näljas ja õnnetu, siis ma ulatan oma abikäe. (Naine 18)*
- *Käisin mõned aastad tagasi Kassiaabis endale kassi vaatamas-väga masendav oli näha millised vaesed loomad välja näevad-ja mis nendega tehtud on..Kuigi neid oli turgutatud ja toidetud aga tänavaelu oli jätnud oma jälje..Väga kurb oli seda näha. (Naine 41)*

- *Olen kodu pakkunud paljudele väikestele kiisudele, hiljem olen neile ka uue kodu leidnud. Mõned on ka haiged olnud ning mõne aja pärast, olenemata suurest hoolimisest manalateele läinud. Varjupaigad ja nende töötajad on ühed tänuväärseimad asjad siin maa peal, kui ise ma ei suudaks seal töötada, liiga kurb lihtsalt. Hakkan alati nutma, kui kuulen jälle lugusid hüljatud loomadest. (Naine 21)*
- *Olen päästnud koera, kes oli seotud puu külge surema. (Naine 26)*
- *Maal naabrinnase kass sai pojad ja siis viis kõik kassipojad valega varjupaika öeldes et naabri-naine tal suri ära ja ei teadnud mida poegadele teha. (Naine 18)*
- *Olen mitmeid kordi näinud, kuidas vanainimesed lemmikuga jalutuskäigul on kuskil kokku kukkunud, kiirabi kohale tulnud ja neid ära viinud. Loom on aga jäetud täpselt kõrvale jooksa- ma/istuma. Edasine saatus teadmata, kas omanik ka tagasi naaseb. (Naine 20)*
- *Just paar nädalat tagasi leidsime maantee äärest ühe väikse koera ning ta elas seni meie juures kuni omanikud üles leidsime. (Naine 25)*
- *Leidsin kord külmas tänavalt kõssitava taksikoera. väga inimsõbralik ja suutsime ta kodu leida. Võtsime endale leitud kiisupoja. (Naine 25)*
- *Näinud väga palju hulkuvaid loomi oma kodu juures ja käinud nende juures ka varjupaigas. Üldiselt on kõik varjupaiga loomad jätnud alati hea mulje ja kõigil oleks justkui oma lugu. Sealt võib leia tõelise sõbra, kes on tõeliselt tänulik armastuse eest. (Naine 25)*
- *Kodus on 6 kassi, kes kõik on mingil hetkel kodutud olnud. Olen olnud MTÜ Kassibi suures hoiukodus vabatahtlik (elukoha vahetuse tõttu pole enam võimalik), olen pakkunud ka hoiukodu kodututele kassidele. Praegu piirdun rahaliste annetustega. (Naine 25)*
- *Varjupaigas olen käinud loomadega tegelemas. Lisaks kogemus seegi, kui neid tänaval hulkumas näha ning seda on vast teinud ka igaiüks. Kunagi olen ka hulkuvat kassi-Koera paaril korral koju toonud, süüa andnud jne. Lisaks enda kass on saanud MTÜ Kassibi kaudu. (Naine 24)*
- *Olen käinud mitmeid ja mitmeid kordi varjupaigas, elamused väga toredad.. kahjuks lahkun alati südamas raske tundega, et nad peavad seal olema.. et kõigil ei ole veel oma kodu. (Naine 19)*
- *Oma koer sattus kogemata kombel varjupaika päevaks (hüppas üle aia ja enam koju ei tulnud). Õnneks läks kõik hästi, saime ta tagasi. Samas ta oli hirmnäljas, kui koju jõudis. (Naine 25)*
- *Hulkuv koer hüppas üle aia (minu aeda sisse) ja "sõbrustas" minu tiidrukutega (koertega). Üks koer jooksis suure liiklusega autoteel, keegi kätte ei saanud, häiris liiklust, helistasin varjupaika, politseisse, keegi ei osanud midagi ette võtta. (Naine 36)*
- *Mu sugulane on oma mõlemad kassid varjupaigast võtnud, aga samas tean ma vastukaaluks mitmeid juhtumeid, kus inimesed on lihtsalt oma loomad hüljanud, sest nad on neist tüdinanud ja siis nende hüljatud loomade asemele uued lemmikud võtnud. (Naine 17)*

- *Nägin ükskord kuidas koer jäeti tee äärde ja sõideti minema, võtsime selle nunnu koera siis natukeseks enda juurde ja muretsesime talle uued omanikud- kahjuks endale ei saanud jätta(kuigi oleksime tahtnud) kuna meie peres on mitmel koera karvade vastu allergia:((Naine 16)*
- *Olen vabatahtlik kasse aitavas MTÜ's, käin kassidega tegelemas, neid ravimas. Panen ka kuulutusi internetti. (Naine 29)*

2. Veel arvamusi varjupaikadest.

- *Hästi. Mul on hea meel, et keegi suudab nendele hüljatud loomadele siiski midagi pakkuda... ka peale toidu.. mõtlen sooja tuba, hellust ja armastust :) (Naine 17)*
- *Arvan, et nad teevad tänuväärset tööd. mis toimuks meie tänavatel siis, kui poleks varjupaiku ja hoolivaid inimesi. (Naine 52)*
- *Väga hästi, vähemalt on loomadel mingigi lootus nende kaudu. Püüan ka ise varjupaiku aidata, palju suudan. (Naine 29)*
- *Nüüd positiivselt. Varem oli palju probleeme kergekäelise hukkamise ning kaduma läinud loomade kohta ebapiisava registri pidamisega. (Naine 44)*
- *Normaalselt. Võiks olla rohkem riigi toetust neile. (Naine 64)*
- *Väga vajalikud. Tartu varjupaigas on ainsana Eestis ebameeldiv juhtkond, eesotsas raamatupidamisega susserdaja. (Naine 40)*
- *Mul on väga hea meel, et need on olemas! Neid võiks veel olla, et kõik loomad endale ikkagi hea hoiukodu vms leiaksid ja korralikult süüa saaksid. (Naine 20)*
- *Väga hästi suhtun, sest kahjuks on neid inimesi, kes oma lemmiku hülgevad, ning tänu varjupaikadele võib hüljatud või ära antud loom uue kodu leida. (Naine 23)*
- *Arvan, et varjupaigad on ühed tänuväärsed kohad. Ka loomad on elusolendid ja ka neil peab olema võimalus ellu jääda või lootust, leida uus kodu. Arvan, et varjupaigad peaksid saama rohkem nii rahalist kui lihtsalt vabatahtlike toetust. (Naine 21)*
- *Suhtun hästi, leian, et sellised asutused on igati vajalikud. Samas, arvan et siiski pole neid piisavalt hästi sponsoreeritud ja tingimused loomade jaoks pole kuigi head- siinkohal oleks veel päris palju ära teha ja areneda. (Naine 22)*
- *Väga hästi. Olen ka ise vabatahtlik. Tänuväärne töö. (Naine 21)*
- *Hea, et nad on olemas on. Samas ei tea absoluutselt, mis olukord millises varjupaigas on - kus hoolitsetakse ikka korralikult loomade eest, ja kus mitte. Ise arvan, et kui mingi teatud varjupaik ei saa hakkama oma kohustustega (kas rahalistel vms põhjustel) siis tuleks see varjupaik üldse kinni panna, ja anda loomad üle teise varjupaika ja mitte piinata neid. (Naine 20)*

- Väga hästi suhtun. Vähemalt on koht halvasti koheldud loomadel, kus nende eest hoolitsetakse. Kuigi need varjupaigad võiks olla suuremad, neil võiks olla rohkem raha, ruumi jne. Aga see pole nende teha, vaid riigi. (Naine 21)
- Leian, et teevad tänuväärset tööd ja suhtun hästi. Käin ka ise pidevalt koertega jalutamas ja viin võimalusel süüa loomadele. (Naine 20)
- Mina arvan, et varjupaigad on kindlasti vajalikud ja Eestis on meil piisavalt tugev loomakaitse ja palju erinevaid varjupaikasi ja hoiukodusid, millest on kindlasti väga palju abi. (Naine 17)
- Kindlasti on nad vajalikud, kuid riiklikult tuleks neid rohkem toetada, et kõik loomad saaks ravitud jne ning, et neil oleks aega rohkem kui 14 päeva uue kodu ootamiseks. (Naine 25)
- Suhtun varjupaikadesse väga hästi.. olen ise tihe varjupaiga külastaja olnud ning vanematele ja endale olen lemmikloomad varjupaigast soetanud :) (Naine 19)
- Vajalikud kohad, kus loomad saavad viibida. kuigi võiks paremini olla korraldatud toidukogused, nt restoranide, poodide jm asukohtade ülejäägid võiksid olla suunatud varjupaikadesse. (Naine 14)

3. Eesti loomade varjupaikade kontaktandmed.

Haapsalu Loomade Varjupaik

Aadress: Tulbi põik 3, Haapsalu
 Tel: 5552 1212; 5821 8277
 E-post: info@haapsaluloom.ee
 www.haapsaluloom.ee

Avatud E–R 09.30–11.30

Hiiumaa Loomakaitse Turvakodu

Aadress: Hiiumaa, Emmaste vald

Tel: 514 4115 (soovitavalt helistada õhtupoolikul ja nädalavahetustel)
 E-post: kuulikodu@gmail.com
 www.hiiumaa.loomakaitse.ee
 facebook.com/kuulikodu

Kohtla-Järve Kodutute Loomade Varjupaik

Aadress: Metsa 3, Kohtla-Järve
 Tel: 337 5050 (venekeelne), 528 1544 (venekeelne), 502 3741 (venekeelne),
 E-post: greydogs@hotmail.ee
 www.greydogs.ee

Avatud E-R 9.00–17.00, Lõuna 13.00–14.00

Loomade Hoiupaik

Aadress: Viljandi mnt 24D, Tallinn
Tel: 631 4747, 5349 4045
E-post: info@loomadehoiupaik.ee
www.loomadehoiupaik.ee

Avatud T–R 14.00–17.00; L–P 12.00–16.00

Pärnu Kodutute Loomade Varjupaik

Aadress: Raba 32, Pärnu
Tel: 524 6705
E-post: parnu@varjupaik.ee
www.varjupaik.ee

Avatud T–R 10.00–17.00; L–P 10.00–14.00

Saaremaa Lemmikloomade Turvakodu MTÜ

Aadress: Saaremaa
Tel: 5837 0708; 5622 9613
E-post: saareloomad@saareloomad.ee

www.saareloomad.ee

Tartu Koduta Loomade Varjupaik

Aadress: Roosi 91K, Tartu
Tel: 5333 9272
E-post: tartu@loomadevarjupaik.eu

www.loomadevarjupaik.ee

Avatud T–R 14.00–18.00; L 12.00–16.00

MTÜ Toolse Kodutute Lemmikloomade Varjupaik

Aadress: Toolse küla (pk 4), Vihula vald, 45433, Lääne-Virumaa
Tel: 5340 2740
E-post: toolse.kiisukodagmail.com
www.toolsekiisud.ee

Valga kodutute loomade varjupaik

Aadress: Laatsi 11, Valga
Tel: 529 9880

E-post: valga@varjupaik.ee

<http://valga.varjupaik.ee/>

Viljandi Kodutute Loomade Varjupaik

Aadress: Mustivere küla, Pärsti vald, Viljandimaa

Tel: 523 8626

E-post: viljandi@varjupaik.ee

www.varjupaik.ee

Avatud T–R 14.00–17.00; L–P 11.00–14.00

Virumaa Kodutute Loomade Varjupaik

Aadress: Sõmeru vald, Roodevälja küla, Lille talu

Tel: 5309 0510

E-post: virumaa@varjupaik.ee

www.varjupaik.ee

Avatud: T–R 14.00–16.00; L 12.00–16.00

Võru kodutute loomade varjupaik

Aadress: Lühike 3, Võru

Tel: 5340 4223

E-post: voru@varjupaik.ee

www.varjupaik.ee

Avatud: T–R 8.00–17.00; L 10.00–15.00